

**ΚΥΠΡΙΑΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**

**ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ**

Απόφαση ΕΠΑ: 46/2018

Αρ. Φακέλου: 11.17.015.10

ΟΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΙ ΤΟΥ 2008 ΚΑΙ 2014

Καταγγελία του Παγκύπριου Οργανισμού Αγελαδοτρόφων (ΠΟΑ) Δημόσια Λτδ εναντίον της Επιτροπής Σιτηρών Κύπρου

Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού:

κα. Λουκία Χριστοδούλου,	Πρόεδρος
κ. Ανδρέας Καρύδης,	Μέλος
κ. Παναγιώτης Ουσάς	Μέλος
κ. Άριστος Αριστείδου Παλούζας,	Μέλος
κ. Πολυνείκης Παναγιώτης Χαραλαμπίδης	Μέλος

Ημερομηνία απόφασης: 24 Σεπτεμβρίου 2018

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις 27/5/2015 ο Παγκύπριος Οργανισμός Αγελαδοτρόφων (ΠΟΑ) Δημόσια Λτδ (στο εξής ο «ΠΟΑ / καταγγέλλων») υπέβαλε στην Επιτροπή καταγγελία εναντίον της Επιτροπής Σιτηρών Κύπρου (στο εξής η «ΕΣΚ / καταγγελλόμενη») για κατ' ισχυρισμό παράβαση του άρθρου 6(1)(α) του περὶ Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμων του 2008 και 2014, (στο εξής ο «Νόμος»).

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Η Επιτροπή κατά τη συνεδρία της στις 29/5/2015 αποφάσισε ότι οι υποβληθείσες πληροφορίες είναι ικανοποιητικές για την εξέταση της υποβληθείσας καταγγελίας και, ενεργώντας στη βάση των διατάξεων του άρθρου 35 του Νόμου, έδωσε οδηγίες στην Υπηρεσία να διεξάγει προκαταρκτική έρευνα αναφορικά με τις πιθανολογούμενες παραβάσεις που περιέχονται στην καταγγελία και να καταθέσει σχετικό σημείωμα.

Η Επιτροπή, υπό νέα σύνθεση, σύμφωνα με το διορισμό της από το Υπουργικό Συμβούλιο, ως οι αποφάσεις του ημερομηνίας 16/4/2013, 24/5/2013 και 2/2/2016, εξέτασε την υπόθεση σε συνεδρία της στις 20/4/2016 υπό το φως της απόφασης του Διοικητικού Δικαστηρίου, ημερομηνίας 29/1/2016, στην Προσφυγή με αρ. 5651/2013 (Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου κ.α. και 1. Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού και 2. Κυπριακής Δημοκρατίας μέσω Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού) με την οποία κρίθηκε ότι η συγκρότηση της Επιτροπής ήταν κακή λόγω της συμμετοχής σε αυτήν του κ. Χρίστου Τσίγκη, ο οποίος ήταν ταυτόχρονα και μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΔΗΚΟ, καθότι τούτο παραβίαζε την αρχή της διάκρισης των εξουσιών.

Η Επιτροπή ακολούθως διαπίστωσε ότι οι αποφάσεις της σχετικά με την πιο πάνω υπόθεση, λήφθηκαν με τη συμμετοχή του κ. Χρίστου Τσίγκη στη σύνθεση της Επιτροπής, γεγονός που κρίθηκε από το Διοικητικό Δικαστήριο στην ως άνω απόφαση ότι συνιστά κακή συγκρότηση της Επιτροπής, καθιστώντας τις ληφθείσες αποφάσεις παράνομες.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ομόφωνα αποφάσισε όπως ανακαλέσει όλες τις αποφάσεις που έλαβε, έχοντας στη σύνθεσή της τον κ. Χρίστο Τσίγκη και όπως εξετάσει εξ' υπαρχής την υπόθεση, δίδοντας ταυτόχρονα σχετικές οδηγίες για έρευνα στην Υπηρεσία.

Επίσης, η Επιτροπή κατά την προαναφερόμενη συνεδρία της έδωσε οδηγίες στην Υπηρεσία να κάνει χρήση του εντός του διοικητικού φακέλου της καταγγελίας υλικού που συλλέχθηκε κατά την προκαταρκτική έρευνα και δεν αποτελεί υποκειμενικό στοιχείο κρίσης, αλλά καθαρά αντικειμενικό στοιχείο, το οποίο και δύναται να χρησιμοποιηθεί και αξιολογηθεί κατά την επανεξέταση της υπόθεσης.

Η Επιτροπή, κατά τη συνεδρία της στις 15/6/2017, εξέτασε την υπόθεση υπό το φως της απόφασης της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην Αναθεωρητική Έφεση με αρ. 2/2016, ημερομηνίας 3/3/2017 με την οποία ανατράπηκε η απόφαση του Διοικητικού Δικαστηρίου ημερομηνίας 29/1/2016 στην Προσφυγή με αρ.5651/2013, (Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου κ.α. και 1. Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού και 2. Κυπριακής Δημοκρατίας μέσω Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού), με την οποία κρίθηκε ότι η συγκρότηση της Επιτροπής ήταν κακή λόγω της

συμμετοχής σε αυτήν του κ. Χρίστου Τσίγκη, ο οποίος ήταν ταυτόχρονα και μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΔΗΚΟ, καθότι τούτο παραβίαζε την αρχή της διάκρισης των εξουσιών. Με την εν λόγω απόφαση της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην Αναθεωρητική Έφεση με αρ. 2/2016 κρίθηκε νόμιμη η σύνθεση της Επιτροπής με τη συμμετοχή σε αυτή του κ. Τσίγκη και συνεπώς, η Επιτροπή όφειλε να συμμορφωθεί ενεργώς με την απόφαση της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου και το άρθρο 146(5) του Συντάγματος.

Η Επιτροπή, στην υπό αναφορά συνεδρία της, αποφάσισε την ανάκληση της ανακλητικής απόφασης της ημερομηνίας 20/4/2016 (στο εξής «η ανακληθείσα απόφαση»), προς ενεργό συμμόρφωση με την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην Αναθεωρητική Έφεση με αρ. 2/2016. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με σχετική νομολογία, με την απόφαση της Επιτροπής αναβιώνουν όλες οι ληφθείσες αποφάσεις που προηγούνται της ανακληθείσας, ήτοι οι αποφάσεις της Επιτροπής που είχαν ληφθεί με τη συμμετοχή του κ. Τσίγκη.

Το νέο Μέλος της Επιτροπής, κος Ουστάς, ως ο διορισμός του από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 5/9/2016, αφού ενημερώθηκε πλήρως σχετικά με όλες τις αποφάσεις που λήφθηκαν στο πλαίσιο εξέτασης της παρούσας υπόθεσης και οι οποίες προηγήθηκαν της εν λόγω ανακληθείσας απόφασης και έλαβε γνώση όλων των σχετικών με αυτές στοιχείων τα οποία είναι αναγκαία για το χειρισμό της υπόθεσης, τη διαμόρφωση γνώμης και άποψης επί αυτής και τη λήψη αποφάσεων, συμφώνησε με τις αποφάσεις της Επιτροπής που λήφθηκαν έχοντας στη σύνθεσή της τον κ. Τσίγκη και υιοθέτησε αυτές, συμπεριλαμβανομένης της απόφασης της Επιτροπής ημερομηνίας 29/5/2015 με την οποία αποφασίσθηκε η διεξαγωγή προκαταρκτικής έρευνας αναφορικά με τις πιθανολογούμενες παραβάσεις που περιέχονται στην καταγγελία.

Με δεδομένη την απόφαση της Επιτροπής για ανάκληση της ανακλητικής απόφασης ημερομηνίας 20/4/2016 και αναβίωση όλων των αποφάσεων της Επιτροπής που λήφθηκαν έχοντας στη σύνθεσή της τον κ. Τσίγκη, καθώς και τη θέση του κυρίου Ουστάς ότι συμφωνεί με τις αποφάσεις της Επιτροπής και υιοθετεί αυτές, αναβίωσε η απόφαση για διεξαγωγή προκαταρκτικής έρευνας αναφορικά με τις πιθανολογούμενες παραβάσεις που περιέχονται στην καταγγελία και αναμένεται η υποβολή σχετικού σημειώματος της Υπηρεσίας.

Η Υπηρεσία, στη βάση των οδηγιών της Επιτροπής, προέβη στη δέουσα προκαταρκτική έρευνα της καταγγελίας και κατέθεσε στην Επιτροπή σημείωμα ημερομηνίας 21/03/2018.

Η Επιτροπή, στη συνεδρία της στις 8/5/2018, εξέτασε την υπόθεση υπό νέα σύνθεση, σύμφωνα με το διορισμό της από το Υπουργικό Συμβούλιο, ως οι αποφάσεις του ημερομηνίας 24/5/2013, 5/9/2016 και 24/4/2018. Η Επιτροπή κατά την εν λόγω συνεδρία, επεσήμανε ότι στις 15/6/2017, υπό την προηγούμενη της σύνθεση, ομόφωνα αποφάσισε την ανάκληση της ανακλητικής απόφασης ημερομηνίας 20/4/2016, καθώς και όλων των μετέπειτα ληφθεισών αποφάσεων, προς ενεργό συμμόρφωση με την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην αναθεωρητική έφεση αρ.2/2016. Επεσήμανε επίσης ότι η σύνθεση της Επιτροπής κατά την λήψη των εν ισχύ αποφάσεων ήταν διαφορετική, λαμβανομένου υπόψη ότι ο κ. Τσίγκης παραιτήθηκε στις 29/1/2016 και ότι ο κ. Χ. Παστελλής παραιτήθηκε στις 16/11/2017.

Ακολουθώντας, το νέο μέλος της Επιτροπής, κος Α. Αριστείδου, αφού ενημερώθηκε πλήρως, συμφώνησε και υιοθέτησε τις αποφάσεις της Επιτροπής που λήφθηκαν έχοντας στη σύνθεση της τον κ. Τσίγκη και τον κ.Ουστά, συμπεριλαμβανομένης της απόφασης της Επιτροπής ημερομηνίας 29/5/2015, με την οποία αποφασίσθηκε η διεξαγωγή προκαταρκτικής έρευνας αναφορικά με τις πιθανολογούμενες παραβάσεις που περιέχονται στην καταγγελία.

Η Επιτροπή, κατά τη συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 9/5/2018, αξιολόγησε και συνεκτίμησε τα στοιχεία που περιέχονται στο διοικητικό φάκελο της υπόθεσης και ομόφωνα κατέληξε σε προκαταρκτικά συμπεράσματα, τα οποία κοινοποιήθηκαν προς την καταγγέλλουσα εταιρεία με επιστολή στις 11/6/2018.

Στις 7/9/2018 παρελήφθησαν οι γραπτές θέσεις της καταγγέλλουσας εταιρείας, αναφορικά με τα προκαταρκτικά συμπεράσματα της Επιτροπής, κατόπιν παρατάσεων που ζήτησε και της δόθηκαν κατά τις συνεδρίες της Επιτροπής στις 24/7/2018, 2/8/2018, 27/8/2018 και στις 31/8/2018.

ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

Καταγγέλλουσα επιχείρηση: Παγκύπριος Οργανισμός Αγελαδοτρόφων (ΠΟΑ) Δημόσια Λτδ

Ο ΠΟΑ είναι δημόσια μετοχική εταιρεία η οποία συστάθηκε στις 15/1/2004¹, με μέλη της μόνο αγελαδοτρόφους. Όπως καταγράφηκε στην καταγγελία του, «αποτελεί αναγνωρισμένη ομάδα παραγωγών για την κατηγορία προϊόντων «αγελαδινό γάλα και βόειο κρέας από το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος βάσει των περί Αναγνωρίσεως Παραγωγών Γεωργοκτηνοτροφικών Προϊόντων Νόμων και σχετικών Κανονισμών. Ο ΠΟΑ έχει εγκριθεί από τον Οργανισμό Κυπριακής Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας (στο εξής ο «ΟΚΓΒ») ως αγοραστής γάλακτος και έχει δεσμευτεί να εφαρμόζει όλες τις υποχρεώσεις που πηγάζουν από αυτή την έγκριση. Ο ΠΟΑ κατά τα έτη 2009-2015 είχε 162-175 αγελαδοτρόφους μέλη.

Τα μέλη του ΠΟΑ είναι παραγωγοί αγελαδινού γάλακτος και βοδινού κρέατος που έχουν συμβληθεί να παραδίδουν στον εν λόγω οργανισμό το σύνολο της παραγωγής τους. Κάθε μέλος έχει δικαίωμα ψήφου, ανεξαρτήτως του μεγέθους της μονάδας του είναι υποχρεωμένος να παραδίδει όλη την παραγωγή γάλακτος ή κρέατος στον ΠΟΑ στα πρότυπα που έχει θεσπίσει ο εν λόγω οργανισμός, τα οποία εναρμονίζονται με αυτά της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Κύπρου.

Σύμφωνα με το καταστατικό του ΠΟΑ, οι κύριες δραστηριότητες του είναι η εμπορία και διακίνηση του αγελαδινού γάλακτος και του βόειου κρέατος που παραγάγουν τα μέλη του.»

Σύμφωνα με τα στοιχεία που είναι δημοσιευμένα στην επίσημη ιστοσελίδα του ΠΟΑ, ο οργανισμός αντιπροσωπεύει το 80% των παραγωγών (αγελαδοτρόφων) στη Δημοκρατία.

¹ Στοιχεία από την απόφαση της Επιτροπής με αρ. 42/2014 με τίτλο: Αυτεπάγγελτη έρευνα εναντίον του Παγκύπριου Οργανισμού Αγελαδοτρόφων (Π.Ο.Α.) Δημόσια Λτδ για πιθανολογούμενες παραβάσεις των άρθρων 3 ή/και 6 του Νόμου αρ. 13(Ι)2008, καθώς και των άρθρων 101 ή/και 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Καταγγελλόμενη επιχείρηση: Επιτροπή Σιτηρών Κύπρου

Η Επιτροπή Σιτηρών Κύπρου (στο εξής η «ΕΣΚ») είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, η οποία συστάθηκε με βάση τον περί Ελέγχου Σιτηρών Νόμο του 1954, ο οποίος τροποποιήθηκε το 2004 και μετονομάστηκε ως ο περί Επιτροπής Σιτηρών Κύπρου Νόμος αρ. 143(I)/2004. Σύμφωνα με τις πρόνοιες του εν λόγω Νόμου η Επιτροπή αποτελείται από εννέα μέλη τα οποία διορίζονται από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Η ΕΣΚ, δυνάμει των προνοιών του Κεφ. 68, διατηρούσε πριν από την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. κρατικό μονοπώλιο στην εισαγωγή και πώληση σιτηρών ενώ με την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και μετά την τροποποίηση του Κεφ. 68 με το Νόμο 143(I)/2004 και την κατάργηση του μονοπωλίου στον τομέα της εμπορίας σιτηρών εντός της Κυπριακής Δημοκρατίας, η εμπορία σιτηρών αποτελεί ελεύθερο επάγγελμα που μπορεί να ασκηθεί από οποιονδήποτε. Ανάμεσα στις κύριες δραστηριότητες της ΕΣΚ συμπεριλαμβάνεται η αγορά, πώληση και εν γένει εμπορία σιτηρών και η διαχείριση εγκαταστάσεων αποθηκευτικών χώρων για σιτηρά που απέκτησε με κρατικούς πόρους πριν από την προαναφερόμενη τροποποίηση του Κεφ. 68.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΣ

Αντικείμενο της παρούσας καταγγελίας είναι η κατ' ισχυρισμό κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της ΕΣΚ στην αγορά της εμπορίας σιτηρών για κτηνοτροφική χρήση στη βάση του άρθρου 6(1)(α) του Νόμου μέσω της εφαρμογής υπερβολικής τιμολόγησης των σιτηρών.

ΟΥΣΙΩΔΗΣ ΧΡΟΝΟΣ

Ο ουσιώδης χρόνος εξέτασης της υπό αναφορά υπόθεσης αφορά τα έτη 2009-2015, αφού το 2009 ξεκίνησε η κατ' ισχυρισμό παράβαση, η οποία εξετάστηκε μέχρι το 2015, έτος υποβολής της καταγγελίας.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΣ

Ο ΠΟΑ ισχυρίζεται ότι η ΕΣΚ παραβιάζει το άρθρο 6(1)(α) του Νόμου, εφαρμόζοντας υπερβολικά υψηλές τιμές στα προσφερόμενα από αυτήν προϊόντα, ενώ λόγω της ηγετικής θέσης της στη σχετική αγορά «συμπαράσχει» και την ακολουθούμενη τιμολογιακή πολιτική των ανταγωνιστών της. Η ΕΣΚ δρα ως ηγέτης στη διαμόρφωση των τιμών των σχετικών προϊόντων, ενώ οι λοιπές επιχειρήσεις δρουν ως ακόλουθοι τιμών. Οι ανταγωνιστές της ΕΣΚ αντιλαμβάνονται ότι είναι πιο πρόσφορο να αυξήσουν τα περιθώρια κέρδους μέσω επιβολής υψηλότερων τιμών, αντί να πωλήσουν μεγαλύτερη ποσότητα σιτηρών σε χαμηλό περιθώριο κέρδους. Δεδομένης και της περιορισμένης αποθηκευτικής τους δυναμικότητας, η εν λόγω πρακτική καταλήγει σε μεγαλύτερα κέρδη για τους ανταγωνιστές της ΕΣΚ, σε σύγκριση με αυτά που θα αποκόμιζαν εάν δεν ακολουθούσαν τις τιμές της ΕΣΚ.

Ο ΠΟΑ στην καταγγελία του επισυνάπτει την επιστολή παραίτησης του κ. Αλέξη Τσιελεπή από τη θέση του Αντιπροέδρου του ΕΣΚ ημερομηνίας 4 Φεβρουαρίου 2015, προς τη Γραμματεία του Υπουργικού Συμβουλίου Κύπρου, στην οποία κάνει αναφορά σε προβλήματα του ΕΣΚ και στο τι αποκόμισε από τη 13μηνη θέση του ως Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου. Ο ΠΟΑ υιοθετεί τις θέσεις του κ. Τσιελεπή και τις εντάσσει στο κείμενο της καταγγελίας κατά του ΕΣΚ. Σύμφωνα με τον κ. Τσιελεπή θεωρείται αναγκαία η εμπλοκή του κράτους καθώς και η παραμονή του στον τομέα μέσω μίας ανταγωνιστικής Επιτροπής Σιτηρών, για να μπορούν να μειωθούν, και να παραμείνουν χαμηλές, οι τιμές των σιτηρών στην αγορά και για να διασφαλίζεται η επαρκής και απρόσκοπτη προμήθεια σιτηρών στην Κύπρο προς όφελος αφενός των αγροτών και αφετέρου των νοικοκυριών της Κύπρου. Στην επιστολή επίσης αναφέρει ότι δεν υπάρχει ελεύθερος ανταγωνισμός στην Κυπριακή αγορά σιτηρών. Αυτό είναι εμφανές στις περιπτώσεις που παρατηρούνται ελλείψεις στα αποθέματα σιτηρών της ΕΣΚ. Μέχρι να καταστεί δυνατή η παραλαβή και αναπλήρωση αποθεμάτων, οι ανταγωνιστές δρύνονται της ευκαιρίας να αυξήσουν τις τιμές τους. Υπάρχει φαίνεται κάποια συνεννόηση - δηλαδή καρτέλ.

Η επιστολή του κ. Τσιελεπή κάνει επίσης αναφορά στο υψηλό λειτουργικό κόστος της ΕΣΚ και εξηγεί πως αυτό συνδράμει στη διατήρηση ψηλών τιμών στην αγορά. Η ΕΣΚ για να μπορεί να καλύψει τα έξοδα λειτουργίας της, πρέπει να προσθέσει €25 τον τόνο στην τιμή αγοράς των σιτηρών. Από αυτά τα €25, τα €16 αφορούν κάλυψη των μισθών της ΕΣΚ. Υπολογίζεται πως οι ανταγωνιστές της ΕΣΚ χρειάζονται περιθώριο €5-€6 τον τόνο για να καλύψουν τα λειτουργικά τους έξοδα. Αντί όμως να βάζουν ένα λογικό περιθώριο κέρδους, και να έχουν ως τιμή πώλησης τα €8 ή €10 τον τόνο, εντούτοις τα διαθέτουν με τιμή €16 ή €18 τον τόνο, πραγματοποιώντας υπερκέρδη, ενώ ταυτόχρονα παρουσιάζονται ως πιο ανταγωνιστικοί στις τιμές σε σύγκριση με την ΕΣΚ. Ως αποτέλεσμα ο κύριος καταναλωτής επιβαρύνεται με ψηλότερες τιμές στο ψωμί, το γάλα, το κρέας, το χαλούμι και ούτω καθεξής.

ΘΕΣΕΙΣ ΠΟΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΣ

Ο ΠΟΑ αναφέρει στη καταγγελία ότι η ΕΣΚ κατέχει ιδιαίτερα ισχυρή θέση στην εγχώρια αγορά σιτηρών και αυτό δηλώνεται από το υψηλό μερίδιο αγοράς που κατέχει αλλά και τη σημαντική παραγωγική δυναμικότητα που διαθέτει.

Ο ΠΟΑ σημειώνει ότι η κατοχή μεγάλων αποθηκευτικών χώρων, που συνιστά μια μορφή καθετοποίησης της ΕΣΚ, της επιτρέπει να προγραμματίζει ευκολότερα τα αποθέματα και τις πωλήσεις της ενώ την ίδια στιγμή δύναται να ανεξαρτητοποιείται από τους ανταγωνιστές της οι οποίοι δεν είναι σε θέση να διατηρούν εφάμιλλο όγκο αποθεμάτων και κατά συνέπεια να προγραμματίζουν εξίσου ευκολότερα τις παραγγελίες και πωλήσεις τους. Αυτό της δίνει ένα σημαντικό πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών της και όπως αναφέρεται στην Απόφαση 60/2013² ημερομηνίας 3/10/2013 «η

² Καταγγελία του Παγκύπριου Συνδέσμου Χοιροτρόφων εναντίον της ΕΣΚ.

ΕΣΚ είναι κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση καθώς αποτελεί μια οντότητα η οποία δραστηριοποιείται παράλληλα σε δύο διαφορετικά επίπεδα αγοράς. Συγκεκριμένα, δραστηριοποιείται αφενός στο ανώτερο επίπεδο της αποθήκευσης σιτηρών σε ειδικά διαμορφωμένες αποθήκες (σιλό) όσο και στο επόμενο επίπεδο της εμπορίας κριθαριού. Αυτό επιτρέπει στην ΕΣΚ να έχει προνομιακή πρόσβαση σε αποθηκευτικούς χώρους σιτηρών με αποτέλεσμα να ενισχύει τη δυνατότητα δράσης της στο κατώτερο επίπεδο της εμπορίας σιτηρών. ... Συνεπώς, η ΕΣΚ είναι σε ευνοϊκή θέση λόγω της κάθετης ολοκλήρωσης της συνεπεία της προνομιακής της πρόσβασης σε αποθηκευτικούς χώρους σιτηρών».

Η Επιτροπή παρατηρεί πως στο ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας ημερομηνίας 18 Αυγούστου 2015, ο ΠΟΑ σημείωσε τα εξής :

Η δυνατότητα προμήθειας των σχετικών προϊόντων από άλλους προμηθευτές είναι περιορισμένη λόγω του ότι οι εναλλακτικοί προμηθευτές δε διαθέτουν δικούς τους αποθηκευτικούς χώρους (σιλό αποθήκευσης των σιτηρών), ή και το ότι η αποθηκευτική τους δυναμικότητα είναι περιορισμένη (τόσο ποσοτικά όσο και γεωγραφικά), σε αντίθεση με την ΕΣΚ. Επισημαίνεται σχετικά ότι η ΕΣΚ διαφαίνεται ότι κατέχει υπερ-δεσπόζουσα θέση στη σχετική αγορά αποθήκευσης σιτηρών στην Κύπρο, αφού κατέχει και/ή διαχειρίζεται πέραν του 82% της εν λόγω αγοράς³. Τη θέση αυτή εκμεταλλεύεται η ΕΣΚ ώστε να εμποδίσει τις εισαγωγές σιτηρών για ζωοτροφές από τρίτους και/ή ανάπτυξη ανταγωνισμού στην ευρύτερη αγορά της εμπορίας σιτηρών για ζωοτροφές.

Όσον αφορά τους αγελαδοτρόφους – μέλη του ΠΟΑ θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι αυτοί διαχωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες: α) αυτούς που διαθέτουν μύλους αλέσεως ζωοτροφών και β) αυτούς που δε διαθέτουν μύλους αλέσεως ζωοτροφών. Η πρώτη κατηγορία αγελαδοτρόφων – μελών του ΠΟΑ έχουν τη δυνατότητα να προμηθεύονται απευθείας τα σχετικά προϊόντα από την ΕΣΚ. Η δεύτερη κατηγορία αγελαδοτρόφων – μελών του ΠΟΑ δεν έχουν αυτή τη δυνατότητα, και επομένως προμηθεύονται τα σχετικά προϊόντα από μωλυνάδες οι οποίοι προμηθεύονται τα εν λόγω προϊόντα κυρίως από την ΕΣΚ.

Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι τόσο οι αγελαδοτρόφοι – μέλη του ΠΟΑ που διατηρούν μύλους αλέσεως ζωοτροφών στις μονάδες τους όσο και οι μωλυνάδες από τους οποίους προμηθεύονται τα σχετικά προϊόντα οι αγελαδοτρόφοι – μέλη του ΠΟΑ που δε διατηρούν μύλους αλέσεως ζωοτροφών στις μονάδες τους ενδεχομένως να έχουν τη δυνατότητα προμήθειας των σχετικών προϊόντων από εναλλακτικούς εισαγωγείς σιτηρών ωστόσο, λόγω του ότι οι τελευταίοι δεν έχουν δικούς τους αποθηκευτικούς χώρους ή και η αποθηκευτική τους δυναμικότητα είναι περιορισμένη δεν είναι σε θέση να προμηθεύσουν σε συνεχή βάση την αγορά με τα σχετικά προϊόντα και ως εκ τούτου, η συνεργασία τους με την ΕΣΚ είναι απαραίτητη.

Επίσης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η ΕΣΚ, έχοντας πλήρη γνώση των πιο πάνω περιορισμών που αντιμετωπίζουν οι εναλλακτικοί προμηθευτές, εφαρμόζει μια άκρως αντανταγωνιστική πρακτική όσον αφορά την τιμολόγηση των σχετικών προϊόντων. Επειδή η ΕΣΚ ασκεί ρόλο ηγέτη τιμών (price leader) στον τομέα των σιτηρών στην Κύπρο, καθορίζει τις τιμές των σχετικών προϊόντων με τέτοιο τρόπο ώστε πρώτα να εξαντληθούν τα αποθέματα των εναλλακτικών προμηθευτών/ανταγωνιστών της. Στη συνέχεια λόγω του ότι η ΕΣΚ έχει δικούς της αποθηκευτικούς χώρους ή και διαθέτει επαρκή αποθηκευτική δυναμικότητα, και επομένως είναι σε θέση να διατηρεί αποθέματα των σχετικών προϊόντων καθ' όλη τη διάρκεια ενός έτους, αυξάνει τις τιμές της, εκμεταλλεζόμενη το γεγονός ότι τα αποθέματα των εναλλακτικών προμηθευτών/ανταγωνιστών της εξαντλούνται σε σύντομο χρονικό διάστημα. Διευκρινίζεται ότι στην προσπάθειά τους να πωλήσουν τα αποθέματά τους οι εναλλακτικοί προμηθευτές/ανταγωνιστές της ΕΣΚ, οι οποίοι όπως σημειώθηκε ανωτέρω δε διατηρούν δικούς τους αποθηκευτικούς χώρους ή και η αποθηκευτική τους δυναμικότητα είναι περιορισμένη, επομένως θα πρέπει να προσφέρουν τα σχετικά προϊόντα άμεσα στην αγορά, τιμολογούν τα σχετικά προϊόντα σε χαμηλότερες τιμές από ότι η ΕΣΚ. Όταν τα αποθέματά τους εξαντληθούν, η ΕΣΚ αυξάνει τις τιμές των σχετικών προϊόντων, εκμεταλλεζόμενη τη δύναμή της στις σχετικές αγορές.

Το γεγονός ότι η ΕΣΚ είναι σε θέση να λειτουργεί για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα κάτω από συνθήκες παραγωγικής αναποτελεσματικότητας (productive inefficiency) – το επίπεδο λειτουργικού κόστους της είναι υψηλότερο από το αποτελεσματικό επίπεδο - συνιστά ξεκάθαρη ένδειξη ότι δεν αντιμετωπίζει επαρκείς ανταγωνιστικές πιέσεις, και ως εκ τούτου απολαμβάνει δεσπόζουσα θέση στις σχετικές αγορές.

Ο ΠΟΑ στην καταγγελία του επίσης αναφέρει: «Στην ευρύτερη αγορά της εμπορίας σιτηρών δραστηριοποιούνται, πλην της καταγγελλόμενης, και άλλες εταιρείες μικρότερου μεγέθους και παραγωγικών δυνατοτήτων, που σε καμία περίπτωση δεν συνιστούν παράγοντα ικανό να ασκήσει ανταγωνιστική πίεση στη διαμόρφωση της τιμολογιακής πολιτικής της καταγγελλόμενης. Ειδικότερα, στην εμπορία των ως άνω σιτηρών για κτηνοτροφική χρήση δραστηριοποιούνται εντός της Κυπριακής Δημοκρατίας και οι εταιρείες MD Cyprus Soya Ltd, AGS Agrottrading Ltd, η ΣΠΕ Αθηνάου και η Παγκύπρια Οργάνωση Σιτηροπαραγωγών (ΠΟΣ). Ενώ οι δύο πρώτες εταιρείες εμπορεύονται εισαγόμενα προϊόντα σιτηρών για κτηνοτροφική χρήση, η ΣΠΕ Αθηνάου και η ΠΟΣ δραστηριοποιούνται στην ντόπια παραγωγή και εμπορία σιτηρών. Πέραν των πιο πάνω εταιρειών, δραστηριοποιούνται και άλλες μικρότερου μεγέθους εταιρείες όπως: ΣΟΠΑΖ Λτδ, Μύλοι Σόγιας Α.Ε., Ν.С. Ezootechnica Ltd, M.P. Feeds Ltd και Γιώργος Τσαππίης Ζωοτροφές Λτδ.»

Εξίσου σημαντική στην καταγγελία είναι η διαπίστωση ότι η ΕΣΚ κατέχει πολύ πιο ψηλό μερίδιο αγοράς από τις υπόλοιπες εταιρείες στην αγορά. Συγκεκριμένα αναφέρεται ότι «τα μερίδια αγοράς των ανταγωνιστών της ΕΣΚ στην εμπορία κριθαριού υπολείπονται σημαντικά του μεριδίου της καταγγελλόμενης. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία και τις εκτιμήσεις του ΠΟΑ, τα μερίδια αγοράς στην εμπορία κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση διαμορφώνονται ως ακολούθως:

³ Απόφαση της ΕΠΑ υπ' αριθμό 95/2009, Καταγγελία της Μισίδης Δημόσιας εταιρείας Λτδ εναντίον της Επιτροπής Σιτηρών Κύπρου, σελ.19.

Εταιρεία	Μερίδιο Αγοράς 2010	Μερίδιο Αγοράς 2011
AGS Agrottrading Ltd	~14-16%	~14-16%
MD Cyprus Soya Ltd	~8-10%	~17-19%
ΣΠΕ Αθηνών	~2,5%	~3-4,5%
Παγκύπρια Οργάνωση Σιτηροπαραγωγών	~17-18,5%	~18-19,5%
ΕΣΚ	~42-44%	~48-50%

Περαιτέρω, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία ενώπιον μας, η ΕΣΚ κατείχε καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου 2009 μέχρι σήμερα υπερδιπλάσιο μερίδιο αγοράς στην εμπορία κριθαριού για κτηνοτροφικούς σκοπούς. Μάλιστα, από πληροφορίες μας σε σχέση με τις εισαγωγές σιτηρών προκύπτει ότι για τα έτη 2011 και 2012, η ΕΣΚ εισήγαγε σχεδόν 6 φορές μεγαλύτερες ποσότητες κριθαριού από τον δεύτερο μεγαλύτερο εισαγωγέα του εν λόγω προϊόντος.

Επιπρόσθετα, από πληροφορίες μας φαίνεται ότι, η ΕΣΚ είχε ηγετική θέση, με υπερδιπλάσια μερίδια αγοράς από τον δεύτερο μεγαλύτερο ανταγωνιστή της όσον αφορά το σογιόλευρο.»

Παράλληλα με τα πιο πάνω θέματα, η καταγγελία αναφέρεται και στα προβλήματα εισόδου νέων επιχειρήσεων στην εγχώρια αγορά εμπορίας σιτηρών. Συγκεκριμένα αναφέρει ότι «η είσοδος είναι δυσχερής καθώς συνεπάγεται σημαντικό κόστος, μεγάλο τμήμα του οποίου είναι μη ανακτήσιμο (sunk cost), ιδίως όσον αφορά τις εγκαταστάσεις παραγωγής και αποθήκευσης.

Γίνεται επίσης αναφορά στο γεγονός ότι: «λόγω της φύσης του προϊόντος, η παραγωγική διαδικασία του οποίου προϋποθέτει σημαντικό χρονικό διάστημα μέχρι τη διάθεση του τελικού προϊόντος στους αγοραστές, η παραγωγή δεν μπορεί να είναι άμεση και κατά συνέπεια οι δυνητικοί ανταγωνιστές δεν δύνανται να επιτύχουν αποτελεσματική είσοδο στην αγορά τέτοια ώστε να ασκηθούν ουσιαστικές ανταγωνιστικές πιέσεις στην ΕΣΚ.

Είναι επίσης σημαντικό να αναφερθεί ότι κανένας αγοραστής στις εν λόγω σχετικές αγορές δε διαθέτει ισχυρή δύναμη, τέτοια που να μπορεί να πειθαρχήσει και/ή να αντισταθμίσει τη δύναμη της ΕΣΚ. Αυτό οφείλεται, μεταξύ άλλων, στο μικρό μέγεθος του κάθε αγοραστή σε σχέση με το μέγεθος της αγοράς, αλλά και στο χαμηλό βαθμό συγκέντρωσής τους. Επισημαίνεται σχετικά ότι, ο κατακερματισμός των αγοραστών εκμηδενίζει την οποιαδήποτε πίεση θα μπορούσε, έστω και δυνητικά, να ασκηθεί στην ΕΣΚ. Σημειώνεται ότι οι αγελαδοτρόφοι μέλη του ΠΟΑ αγοράζουν τα σχετικά προϊόντα για σκοπούς σίτισης των αγελάδων που διατηρούν στις μονάδες τους ατομικά, και όχι συλλογικά. Συνεπώς, δεν υπάρχει κανένας περιορισμός στη συμπεριφορά της ΕΣΚ που να επιβάλλεται λόγω της διαπραγματευτικής ισχύος των πελατών και/ή αγοραστών της.»

Αναφορικά με τον ισχυρισμό του ΠΟΑ για την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης από την ΕΣΚ, η καταγγελία αναφέρει τα εξής:

«Μερίδια αγορά που υπερβαίνουν το 50% αποτελούν, κατά κανόνα, απόδειξη της ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης, δεδομένου ότι οι λοιποί ανταγωνιστές κατέχουν πολύ μικρότερα μερίδια αγοράς. Είναι επίσης δυνατό μια επιχείρηση που έχει μερίδιο αγοράς μικρότερο από το 40% να κριθεί ότι κατέχει δεσπόζουσα θέση.

Για παράδειγμα, όταν η υπόλοιπη αγορά είναι κατακερματισμένη και την μοιράζεται πληθώρα επιχειρήσεων, τότε μπορεί να θεωρηθεί ως δεσπόζουσα και μια επιχείρηση με σχετικά μικρό μερίδιο αγοράς (μικρότερο από 40%) αφού κανένας από τους ανταγωνιστές της δεν κατέχει μερίδιο αγοράς αρκετά μεγάλο, ώστε να συνιστά απειλή για τη δεσπόζουσα επιχείρηση. Αυτό σαφώς ισχύει στην προκειμένη υπόθεση όπου η αγορά είναι αρκετά κατακερματισμένη και το μερίδιο της ΕΣΚ είναι υπερδιπλάσιο του επόμενου μεγάλου «παίκτη» της εκάστοτε σχετικής αγοράς.

Προκύπτει επομένως, ότι πέραν από τα μερίδια αγοράς, υπάρχουν και άλλοι παράγοντες, οι οποίοι είναι ικανοί να προσδώσουν σε μια επιχείρηση ανεξαρτησία δράσης στην σχετική αγορά. Τέτοιοι παράγοντες οι οποίοι αποδεδειγμένα μια επιχείρηση από τους περιορισμούς που υπάρχουν σε μια ανταγωνιστική αγορά είναι ενδεικτικά, τα μερίδια αγοράς των άλλων ανταγωνιστών στην αγορά, το σύνολο των προσφερόμενων από τους ανταγωνιστές προϊόντων, τα εμπόδια εισόδου δυνητικών ανταγωνιστών, ο βαθμός καθετοποίησης της εξεταζόμενης επιχείρησης και η παραγωγική δυναμικότητα των ανταγωνιστών της. Ως προς τον τελευταίο παράγοντα επισημαίνεται ότι εάν οι ανταγωνιστές λειτουργούν με πλήρη απασχόληση των διαθέσιμων πόρων τους, τότε δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν άμεσα με αύξηση της παραγωγής τους/ της προσφερόμενης ποσότητας σε μια ενδεχόμενη αύξηση της τιμής από τη δεσπόζουσα επιχείρηση. Συνεπώς, δεν είναι σε θέση να ασκήσουν ανταγωνιστική πίεση στη δεσπόζουσα επιχείρηση η οποία μπορεί έτσι επιτυχώς να αυξήσει τις τιμές πώλησης των προϊόντων της, χωρίς τον κίνδυνο να απολέσει πελατεία.

Στο ίδιο πλαίσιο οι οικονομίες κλίμακας όσον αφορά τη διανομή είναι δυνατόν να προσδώσουν ένα πλεονέκτημα των μεγαλύτερων σε μέγεθος επιχειρήσεων σε σχέση με τις μικρότερες επιχειρήσεις. Τέλος, τα εμπόδια εισόδου στην αγορά ή και τα εμπόδια επέκτασης υφιστάμενων επιχειρήσεων, ιδιαίτερα αυτά που οφείλονται στη συμπεριφορά των επιχειρήσεων, μπορεί να συνιστούν παράγοντα που προσδίδει δύναμη σε μια επιχείρηση.

Εν προκειμένω, και σε συνέχεια των όσων έχουν αναφερθεί ανωτέρω αλλά και σε προηγούμενα σημεία της παρούσας, η ΕΣΚ κατέχει δεσπόζουσα θέση και απολαμβάνει ανεξαρτησίας ως προς τη διαμόρφωση της τιμολογιακής πολιτικής της καθώς δεν καλείται να αντιμετωπίσει ανταγωνιστικές πιέσεις από τις λοιπές δραστηριοποιούμενες στη σχετική αγορά εταιρείες.»

Στη καταγγελία του ο ΠΟΑ κάνει επίσης αναφορά στην επιστολή παραίτησης του Αντιπρόεδρου της ΕΣΚ, κ. Τσιλεπέτη, ημερομηνίας 4/2/2015, την οποία και επισυνάπτει και συσχετίζει με την ευχέρεια της ΕΣΚ να λειτουργεί ανεξάρτητα από

τους ανταγωνιστές της. Στην επιστολή αυτή ο κ. Τσιελεπής υπογραμμίζει ότι η ΕΣΚ λειτουργεί με εξαιρετικά υψηλό κόστος καθώς, όπως αναφέρει, « η ΕΣΚ για να μπορεί να καλύψει τα έξοδα λειτουργίας της, πρέπει να προσθέσει €25 τον τόνο στην τιμή αγοράς των σιτηρών [...]. Υπολογίζεται πως οι ανταγωνιστές της ΕΣΚ χρειάζονται περιθώριο €5-€6 τον τόνο για να καλύψουν τα λειτουργικά τους έξοδα.» Συνεπώς, η καταγγελλόμενη δεν λειτουργεί αποτελεσματικά, ενώ το υψηλό λειτουργικό κόστος της υποδηλώνει ότι διαχρονικά η ΕΣΚ απολαμβάνει μονοπωλιακές ή τουλάχιστον μη ανταγωνιστικές συνθήκες και ως εκ τούτου, δεν έχει δεχτεί τις ανταγωνιστικές εκείνες πιέσεις ώστε να οδηγηθεί σε αναδιάρθρωση και αποτελεσματικότερη λειτουργία.»

Η καταγγελία αναφέρεται στο γεγονός ότι η ΕΣΚ «παραβιάζει το άρθρο 6(1)(α) του Νόμου, εφαρμόζοντας υπερβολικά υψηλές τιμές στα προσφερόμενα από αυτή προϊόντα ενώ λόγω της ηγετικής θέσης της στη σχετική αγορά «συμπαράσχει» και την ακολουθούμενη τιμολογιακή πολιτική των ανταγωνιστών της. Σχετικά με το ρόλο της ΕΣΚ ως «ηγέτης τιμών» (price leader) υπογραμμίζεται ότι ο ρόλος αυτός διευκολύνεται λόγω των διαμορφωθείσων συνθηκών στις εξεταζόμενες σχετικές αγορές. Συγκεκριμένα, η ΕΣΚ συνιστά σαφώς τη μεγαλύτερη δραστηριοποιούμενη στις σχετικές αγορές επιχείρηση, το ανταγωνιστικό περιθώριο των λοιπών δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων υπό το πρίσμα της δυνατότητάς τους να ανταποκριθούν με διόγκωση της παραγωγής σε τυχόν αυξημένη ζήτηση είναι, όπως αναλύθηκε ανωτέρω, σαφώς περιορισμένο, ενώ οι εξεταζόμενες σχετικές αγορές διέπονται από υψηλά εμπόδια εισόδου και τα επιμέρους σχετικά προϊόντα είναι σε μεγάλο βαθμό ομοιογενή.⁴

Η ΕΣΚ ουσιαστικά δρα ως ηγέτης στη διαμόρφωση των τιμών των σχετικών προϊόντων ενώ οι λοιπές ανταγωνιστικές επιχειρήσεις δρουν ως ακόλουθοι τιμών. Οι ανταγωνιστές της ΕΣΚ αντιλαμβάνονται ότι είναι πιο πρόσφορο να αυξήσουν τα περιθώρια κέρδους τους μέσω επιβολής υψηλότερων τιμών, αντί να πωλήσουν μεγαλύτερη ποσότητα σιτηρών με χαμηλότερο περιθώριο κέρδους. Δεδομένης και της περιορισμένης αποθηκευτικής τους δυναμικότητας, η εν λόγω πρακτική καταλήγει σε μεγαλύτερα κέρδη για τους ανταγωνιστές της ΕΣΚ, σε σύγκριση με αυτά που θα αποκόμιζαν εάν δεν ακολουθούσαν της τιμές της ΕΣΚ.

Ο ΠΟΑ στην καταγγελία του επισυνάπτει την επιστολή παραίτησης κ. Αλέξη Τσιελεπή από τη θέση του Αντιπροέδρου του ΕΣΚ ημερομηνίας 4 Φεβρουαρίου 2015 προς τη Γραμματεία του Υπουργικού Συμβουλίου Κύπρου, στην οποία κάνει αναφορά σε προβλήματα της ΕΣΚ και στο τι αποκόμισε από τη 13μηνη θέση του ως Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου. Ο ΠΟΑ υιοθετεί τις θέσεις του κ. Τσιελεπή και τις εντάσσει στο κείμενο της καταγγελίας κατά της ΕΣΚ. Σύμφωνα με τον κ. Τσιελεπή, θεωρείται αναγκαία η εμπλοκή του κράτους, καθώς και η παραμονή του στον τομέα μέσω μίας ανταγωνιστικής επιτροπής σιτηρών, για να μπορούν να μειωθούν, και να παραμείνουν χαμηλές, οι τιμές των σιτηρών στην αγορά και για να διασφαλιστεί η επαρκής και απρόσκοπτη προμήθεια σιτηρών στην Κύπρο προς όφελος αφενός των αγροτών και αφετέρου των νοικοκυριών της Κύπρου. Στην επιστολή επίσης αναφέρει ότι δεν υπάρχει ελεύθερος ανταγωνισμός στην Κυπριακή αγορά σιτηρών. Αυτό είναι εμφανές στις περιπτώσεις που παρατηρούνται ελλείψεις στα αποθέματα σιτηρών της ΕΣΚ. Μέχρι να καταστεί δυνατή η παραλαβή και αναπλήρωση αποθεμάτων, οι ανταγωνιστές δράττονται της ευκαιρίας να αυξήσουν τις τιμές τους. Υπάρχει φαίνεται κάποια συνεννόηση - δηλαδή καρτέλ.

Η επιστολή του κ. Τσιελεπή κάνει αναφορά στο υψηλό λειτουργικό κόστος της ΕΣΚ και εξηγεί πως αυτό συνδράμει στη διατήρηση υψηλών τιμών στην αγορά. Η ΕΣΚ για να μπορεί να καλύψει τα έξοδα λειτουργίας της, πρέπει να προσθέσει €25 τον τόνο στην τιμή αγοράς των σιτηρών. Από αυτά τα €25, τα €16 αφορούν κάλυψη των μισθών της ΕΣΚ. Υπολογίζεται πως οι ανταγωνιστές της ΕΣΚ χρειάζονται περιθώριο €5-€6 τον τόνο για να καλύψουν τα λειτουργικά τους έξοδα. Αντί όμως να βάζουν ένα λογικό περιθώριο κέρδους και να έχουν ως τιμή πώλησης τα €8 ή €10 τον τόνο, εντούτοις τα διαθέτουν με τιμή €16 ή €18 τον τόνο, πραγματοποιώντας υπερκέρδη, ενώ ταυτόχρονα παρουσιάζονται ως πιο ανταγωνιστικοί στις τιμές σε σύγκριση με την ΕΣΚ. Ως αποτέλεσμα ο κύριος καταναλωτής επιβαρύνεται με ψηλότερες τιμές στο ψωμί, το γάλα, το κρέας, το χαλούμι και ούτω καθεξής.

Επίσης, ο ΠΟΑ αναφέρει στην καταγγελία ότι η ΕΣΚ κατέχει ιδιαίτερα ισχυρή θέση στην εγχώρια αγορά σιτηρών και αυτό δηλώνεται από το υψηλό μερίδιο αγοράς που κατέχει, αλλά και τη σημαντική παραγωγική δυναμικότητα που διαθέτει.

Ο ΠΟΑ σημειώνει ότι η κατοχή μεγάλων αποθηκευτικών χώρων, που συνιστά μια μορφή καθετοποίησης της ΕΣΚ, της επιτρέπει να προγραμματίζει ευκολότερα τα αποθέματα και τις πωλήσεις της, ενώ την ίδια στιγμή δύναται να ανεξαρτητοποιείται από τους ανταγωνιστές της οι οποίοι δεν είναι σε θέση να διατηρούν εφάμιλλο όγκο αποθεμάτων και κατά συνέπεια να προγραμματίζουν εξίσου ευκολότερα τις παραγγελίες και πωλήσεις τους. Αυτό της δίνει ένα σημαντικό πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών της.

ΘΕΣΕΙΣ ΕΣΚ ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΣ

Η Επιτροπή σημειώνει ότι σε ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας ημερομηνίας 18 Αυγούστου 2015, η ΕΣΚ δήλωσε ότι το κόστος πώλησης των προϊόντων που εμπορεύεται επηρεάζεται από (α) το κόστος κτήσης του προϊόντος (C&F) και (β) τα έξοδα εκφόρτωσης όπως ναυτική ασφάλεια, δικαιώματα Αρχής Λιμένων, αμοιβές εταιρείας επιθεώρησης, δαπάνες τράπεζας και άλλα έξοδα.

Η ΕΣΚ καθορίζει τιμές πώλησης σιτηρών που ισχύουν για όλους τους πελάτες και ενδιαφερόμενους αγοραστές και ποτέ δε καθορίστηκαν διαφορετικές τιμές ανάλογα με την ομάδα πελατών που ανήκει ο κάθε αγοραστής (πχ αγελαδοτρόφοι, αιγοπροβατοτρόφοι κλπ).

Η ΕΣΚ σημειώνει ότι όλοι οι πελάτες ή ενδιαφερόμενοι αγοραστές έχουν τις ίδιες επιλογές τιμής για τα ίδια κριτήρια και προϋποθέσεις (Δηλαδή εξασφαλίζουν την ίδια τιμή αν είναι η ίδια εγκατάσταση παραλαβής του εμπορεύματος, ίδιος τρόπος πληρωμής κλπ).

⁴ Απόφαση υπ' αριθμό 583/VII/2013 της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού, παρ. 155-156.

Η μεθοδολογία της τιμολογιακής πολιτικής που ακολουθούσε η ΕΣΚ για την περίοδο 1/1/2009 μέχρι 30/6/2015 βασίζεται σε πολλούς παράγοντες όπως το κόστος κτήσης και αντικατάστασης του προϊόντος, η ισοτιμία του νομίσματος, οι διαθέσιμοι αποθηκευτικοί χώροι, το σημείο παράδοσης του προϊόντος στον πελάτη, η κατάσταση της ποιότητας του προϊόντος, η πιθανότητα συμβολαίου και η ποσότητα αγοράς κ.α..

Με βάση τα πιο πάνω, οι τιμές διαφοροποιούνται με διάφορα κριτήρια, τα πιο σημαντικά από τα οποία είναι τα ακόλουθα:

- I. Το σημείο παράδοσης των σιτηρών στον πελάτη
Ο καθορισμός των τιμών πώλησης κάθε είδους σιτηρών βασίζεται στην γενική τιμή πώλησης από το σιλό Λεμεσού για αγορές τοις μετρητοίς. Πέραν της προαναφερθείσας τιμής καθορίζονται οι τιμές πώλησης για σιτηρά που θα παραδοθούν από πλοίο ή από άλλες εγκαταστάσεις (Λευκωσία, Λάρνακα). Επίσης, καθορίζεται τιμή πλοίου η οποία ισχύει μόνο κατά τις ημέρες που εκφορτώνεται πλοίο με σιτηρά της ΕΣΚ.
- II. Η μέθοδος πληρωμής των σιτηρών από τον πελάτη
Συνήθως ισχύουν δύο τιμές για πωλήσεις σιτηρών από κάθε σημείο παράδοσης:
 - Η τιμή τοις μετρητοίς
 - Η τιμή επί πιστώσει
- III. Οι ποσότητες που αγοράζονται με βάση Συμβόλαιο
Ο πελάτης υπογράφει συμβόλαιο με την ΕΣΚ με το οποίο δεσμεύεται να αγοράσει συγκεκριμένη ποσότητα σιτηρών σε καθορισμένη χρονική περίοδο με ειδική τιμή και με βάση άλλους συγκεκριμένους όρους πώλησης.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι η Υπηρεσία με αφορμή το δημοσίευμα στις 20/9/2017 στην εφημερίδα, «ο Φιλελεύθερος» το οποίο αναφερόταν μεταξύ άλλων, στην ακόλουθη δήλωση Προέδρου της ΕΣΚ σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, «η Επιτροπή Σιτηρών αισχροκερδούσε όταν ήταν μονοπώλιο πάνω στη πλάτη του λαού και έκανε υπερκέρδη», απέστειλε επιστολή στις 21/9/2017 προς τον Πρόεδρο της ΕΣΚ με την παράκληση όπως αποστείλει τα στοιχεία στα οποία βασίστηκαν οι δηλώσεις του. Στην απάντηση του Προέδρου της ΕΣΚ που παραλήφθηκε στις 29/9/2017, κατέγραψε ότι ουδέποτε ίδιος ούτε άλλο μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΣΚ ή άλλο μέλος του διευθυντικού προσωπικού της ΕΣΚ είχε προβεί σε τέτοιου είδους δηλώσεις και απορρίπτει το δημοσίευμα και ότι πρόκειται για συμπεράσματα των δημοσιογράφων.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

1. Σχετική αγορά προϊόντων / υπηρεσιών

Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά τον τρόπο οριοθέτησης της σχετικής αγοράς για σκοπούς του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού (97/C 372/03):

«η αγορά του σχετικού προϊόντος περιλαμβάνει όλα τα προϊόντα ή και τις υπηρεσίες που είναι δυνατό να εναλλάσσονται ή να υποκαθίστανται αμοιβαία από τον καταναλωτή, λόγω των χαρακτηριστικών, των τιμών και της χρήσης για την οποία προορίζονται».

Η ΕΣΚ αποτελεί βασικό προμηθευτή των μελών του ΠΟΑ για τα προϊόντα α) κριθάρι, β) κτηνοτροφικό σιτάρι, γ) αραβόσιτος, δ) σογιάλευρο και ε) ηλιανθόπιπτα. Τα προϊόντα αυτά χρησιμοποιούνται ως πρώτες ύλες για την προετοιμασία των απαραίτητων και/ή επιθυμητών σιτηρεσιών αναφορικά με τη σίτιση του ζωικού πληθυσμού των αγελαδοτρόφων μελών του ΠΟΑ.

Τα σιτηρά και τα παράγωγά τους που χρησιμοποιούνται ως πρώτες ύλες για ζωοτροφές, δεν δύνανται να χρησιμοποιηθούν για ανθρώπινη κατανάλωση.

Στο υπό κρίση θέμα προσφέρεται καθοδήγηση από αριθμό αποφάσεων που εκδόθηκαν από το ΔΕΕ και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Στην υπόθεση ADM/ACTI⁵ κρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι ένας ενδεχόμενος διαχωρισμός της αγοράς των πρώτων υλών απλών ζωοτροφών θα μπορούσε να είναι ο ακόλουθος:

- (α) σιτηρά και παράγωγα (σιτάρι, κριθάρι, αραβόσιτος),
- (β) άλευρα και παράγωγα ελαιούχων σπόρων (σογιάλευρο, ηλιανθόπιπτα, ζαχαρόπιπτα και άλλες πίτες),
- (γ) άλευρα ζωικής προέλευσης και
- (δ) πούλπα

Στα πλαίσια της έρευνας για την οριοθέτηση της σχετικής αγοράς η Επιτροπή σημείωσε ότι στην απόφαση της αρ. 23/2013⁶ εξέτασε την εναλλαξιμότητα των προϊόντων αυτών, από την πλευρά της ζήτησης, με βάση τα χαρακτηριστικά τους και τη χρήση για την οποία προορίζονται λαμβάνοντας υπόψη της και την υπόθεση *Hilti AG/Commission*,⁷ στην οποία κρίθηκε από το Δικαστήριο ότι για να καθορισθεί η σχετική αγορά θα πρέπει να αξιολογηθούν τα χαρακτηριστικά των προϊόντων προκειμένου να διαπιστωθεί εάν ικανοποιούν μια ανελαστική ζήτηση.

Τα επίμαχα προϊόντα στην παρούσα υπόθεση (κριθάρι, κτηνοτροφικό σιτάρι, αραβόσιτος, ηλιανθόπιπτα, και σογιάλευρο)⁸ δεν είναι ίδια μεταξύ τους, παρά την ομοιότητα που έχουν ορισμένα από αυτά σε σχέση με την εμφάνιση τους, π.χ. σιτάρι και κριθάρι. Συγκεκριμένα, η περιεκτικότητά τους σε θρεπτικές ουσίες όπως πρωτεΐνες, λίπος, ασβέστιο,

⁵ Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ADM / ACTI (IV/M.2693), [2002] OJ C 066.

⁶ Καταγγελία της εταιρείας AGS Agrottrading Ltd εναντίον της Επιτροπής Σιτηρών Κύπρου.

⁷ Υπόθεση C-53/92, *Hilti*, [1994], ECR 1994 Page I-00667.

⁸ Δεν εξετάστηκαν άλλες πρώτες ύλες ζωοτροφών λόγω του ότι η ΕΣΚ δεν δραστηριοποιείται σε αυτές τις αγορές κατά τον ουσιώδη χρόνο.

κ.α. διαφέρει σημαντικά. Για παράδειγμα, το σογιάλευρο είναι πλούσιο σε πρωτεΐνες (44%)⁹ αμινοξέα και ιδιαίτερα σε λυσίνη, ενώ το σιτάρι έχει χαμηλή περιεκτικότητα σε πρωτεΐνη (μόνο 9%) αλλά είναι πλούσιο σε άλλα ποιοτικά χαρακτηριστικά όπως οι υδατάνθρακες (72%)¹⁰.

Υπάρχει επίσης διαχωρισμός στο χώρο αποθήκευσης των σιτηρών π.χ. κριθάρι και των ελαιούχων σπόρων π.χ. ηλιανθόπιπτα. Τα σιτηρά μπορούν να αποθηκευτούν σε κάθετα και σε οριζόντια σιλό ενώ τα ελαιούχα προϊόντα μπορούν να αποθηκευτούν σε οριζόντια σιλό μόνο.¹¹

Στην απόφαση της Επιτροπής με αρ. 23/2013¹² αναφέρεται ότι ο βαθμός αντικατάστασης των σιτηρών μεταξύ τους εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την εκάστοτε τιμή του κάθε προϊόντος. Η δυνατότητα υποκατάστασης τους εξαρτάται κυρίως από την τιμή του σιτηρού τη δεδομένη στιγμή, τη θρεπτική του αξία αναλόγως των αναγκών του ζώου σε σχέση με την ηλικία και το είδος του ζώου που θα το καταναλώσει και αναλόγως της εποχής του χρόνου που θα χρησιμοποιηθεί. Όταν τα βασικά προϊόντα (κριθάρι, αραβόσιτος, σογιάλευρο), τα οποία χρησιμοποιούνται στην ετοιμασία των σιτηρεσιών για ζώα, πωλούνται σε ψηλές τιμές, τότε υπάρχει πιθανότητα μεταστροφής στα προϊόντα που πωλούνται σε χαμηλότερες τιμές ή και σε αυτά που πωλούνται σε ψηλότερες τιμές αλλά έχουν μεγαλύτερη διατροφική ωφέλεια. Τέτοια προϊόντα είναι: τριφύλλι, πίτουρα, γλουτένη, μπιζέλι, ζαχαρόπιπτα, ηλιανθόπιπτα, κτηνοτροφικό σιτάρι, σόργος, κτλ. Επίσης, μπορεί να παρατηρηθεί και υποκατάσταση μεταξύ των ίδιων των βασικών προϊόντων με τη διαφοροποίηση του ποσοστού που χρησιμοποιείται στην παρασκευή των σιτηρεσιών.

Σύμφωνα με την ΕΣΚ, για παράδειγμα, οι κτηνοτρόφοι στην Κύπρο κατά την περίοδο πριν το άνοιγμα της αγοράς στον ανταγωνισμό, ήτοι την 1/5/2004, χρησιμοποιούσαν ευρέως για τροφή των ζώων τους κριθάρι και αραβόσιτο, καθότι ήταν επιδοτημένο από το κράτος μέσω της ΕΣΚ, η οποία κατείχε και το μονοπώλιο στην εισαγωγή τους. Μετά την κατάργηση του μονοπωλιακού καθεστώτος, οι τιμές διπλασιάστηκαν με αποτέλεσμα οι κτηνοτρόφοι να αντικαταστήσουν - τουλάχιστον σε ένα σημαντικό μέρος - τα πιο πάνω προϊόντα με προϊόντα φτηνότερα στην αγορά όπως το σιτάρι, ηλιανθόπιπτα, σανό, πούλπα ζαχαροτεύτλων, γλουτένη αραβόσιτου και σογιάλευρο υψηλής πρωτεΐνης. Η ύπαρξη όμως διαφορετικών χαρακτηριστικών των εν λόγω προϊόντων σε θρεπτικές ουσίες, αποκλείει τη δυνατότητα πλήρους υποκατάστασης τους, καθότι οι ζωοτρόφοι αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία στις διαφορές αυτές.

Σημαντική επίσης παράμετρο, για την οριοθέτηση της σχετικής αγοράς κατά προϊόν, αποτελεί η χρήση για την οποία προορίζονται τα αγαθά. Από τη νομολογία καθιερώθηκε επίσης η αρχή ότι η διαφορετικότητα της χρήσης των υπό εξέταση αγαθών από τους καταναλωτές ενδέχεται να αποτελεί λόγο ένταξης τους σε διαφορετικές αγορές, έστω και αν τα προϊόντα είναι ομοειδή. Η προσέγγιση που υιοθετήθηκε στην υπόθεση *RTE*¹³ από το Πρωτοδικείο και στη συνέχεια και από το ΔΕΕ, είναι πως όταν τα προϊόντα ικανοποιούν κάποια ιδιαίτερη ζήτηση των καταναλωτών ανήκουν σε υποαγορές στα πλαίσια μιας αγοράς.

Τελικοί χρήστες των συγκεκριμένων προϊόντων στην υπό εξέταση υπόθεση είναι οι ζωοτρόφοι, οι οποίοι είτε έχουν δικούς τους μύλους και αγοράζουν τις πρώτες ύλες για ζωοτροφές και τις επεξεργάζονται ή, εάν δεν έχουν δικούς τους μύλους, αγοράζουν έτοιμες από τα διάφορα εργοστάσια που δραστηριοποιούνται στην παρασκευή ζωοτροφών.

Η διαδικασία της παραγωγής ζωοτροφών έχει ως εξής: το κάθε είδος ζώου πρέπει να πάρει μια συγκεκριμένη ενέργεια, ανάλογα με το στάδιο στο οποίο βρίσκεται, π.χ. ανάπτυξη, πάχυνση, γαλακτοφορία, κ.τ.λ. Όπως έχει αναφερθεί και πιο πάνω, το κάθε ένα από τα εν λόγω προϊόντα έχει συγκεκριμένη περιεκτικότητα σε θρεπτικές ουσίες. Ο παρασκευαστής της ζωοτροφής καταχωρεί σε ειδικό ηλεκτρονικό πρόγραμμα το αποτέλεσμα που θα ήθελε να έχει σε θρεπτικά συστατικά, μαζί με το κόστος του κάθε προϊόντος. Το πρόγραμμα θα επιλέξει την ποσότητα των προϊόντων που θα χρησιμοποιηθούν για την παρασκευή της ζωοτροφής ούτως ώστε να έχει τα επιθυμητά θρεπτικά συστατικά στη χαμηλότερη δυνατή τιμή. Υπάρχουν φυσικά ορισμένοι περιορισμοί στη μέγιστη ποσότητα του κάθε προϊόντος που μπορεί να χρησιμοποιηθεί, λόγω κάποιων άλλων συστατικών που περιέχουν. Παράλληλα, υπάρχουν προϊόντα που συνήθως συμπεριλαμβάνονται στις επεξεργασμένες ζωοτροφές λόγω των ιδιοτήτων τους, όπως για παράδειγμα, τα συστατικά του σογιάλευρου περιορίζουν τα ποσοστά χοληστερόλης και γλυκόζης στο αίμα και το καθιστούν κύρια και αναντικατάστατη πηγή θρεπτικών ουσιών στο σιτηρέσιο όλων των εκτρεφόμενων ζώων.¹⁴

Η Επιτροπή σημειώνει ότι, το σιτάρι, το κριθάρι, ο αραβόσιτος, το σογιάλευρο και η ηλιανθόπιπτα, που χρησιμοποιούνται ως πρώτες ύλες για την παρασκευή ζωοτροφών, παρά το γεγονός ότι έχουν κάποια ίδια χαρακτηριστικά (έχουν όλα πρωτεΐνη), εντούτοις δεν μπορούν να υποκατασταθούν πλήρως το ένα με το άλλο λόγω του βαθμού διαφορετικότητας των χαρακτηριστικών τους (την περιεκτικότητα τους σε πρωτεΐνη).¹⁵

Για τη συναγωγή ασφαλών συμπερασμάτων σε σχέση με τη σχετική αγορά είναι αναγκαία και η διερεύνηση ενός άλλου σημαντικού παράγοντα, προσδιοριστικού της ζήτησης των προϊόντων, που είναι η τιμή τους.

Η Επιτροπή, έχοντας υπόψη της τα πιο πάνω, προχωρεί στην εξέταση της τιμής των προϊόντων αυτών, αφού όπως αναφέρεται και πιο πάνω, από την ΕΣΚ υπάρχει κάποιος βαθμός σταυροειδούς ελαστικότητας της τιμής και της ζήτησης μεταξύ των διαφόρων ειδών ζωοτροφών, καθότι η τελική ζήτηση τους από πλευράς ζωοτρόφων, διαμορφώνεται εν μέρει από τον παράγοντα της τιμής. Ακολουθεί σχετικός Πίνακας:

⁹ www.soya-mills.gr

¹⁰ www.omofagia.forumup.gr.

¹¹ Βλ. σχετ. Απόφαση Επιτροπής αρ. 95/2009 και ημερ. 6/11/2009, Μπισίδης/ΕΣΚ.

¹² Απόφαση Επιτροπής αρ. 23/2013 στην υπόθεση με τίτλο Καταγγελία της εταιρείας AGS Agrotrading Ltd εναντίον της Επιτροπής Σιτηρών Κύπρου.

¹³ Υπόθεση T-69/89, RadioTelefisEireann κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, [1991] ECreportsPagell-00485. Υπόθεση C-241/91 P και C-242/91, PRadioTelefisEireann (RTE) και IndependentTelevisionPublicationsLtd (ITP) κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, [1995] ECreportsPagel-00743.

¹⁴ www.soya-mills.gr

¹⁵ Ο.π.

Πίνακας 1:

Μέση τιμή πώλησης ανά προϊόν για τα έτη 2009-2015 ¹⁶							
Προϊόν	2009 (€/MT)	2010 (€/MT)	2011 (€/MT)	2012 (€/MT)	2013 (€/MT)	2014 (€/MT)	2015 (€/MT)
Κριθάρι για κτην. χρήση	[]*	[]	[]	[]	[]	[]	[]
Σιτάρι για κτην. χρήση	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]
Ηλιανθόπιπτα για κτην. χρήση	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]
Αραβόσιπος για κτην. χρήση	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]
Σογιάλευρο για κτην. χρήση	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]

Από τον πιο πάνω πίνακα διαφαίνεται ότι υπάρχουν διαφοροποιήσεις και σημαντικές διακυμάνσεις στην μέση τιμή πώλησης κάθε σιτηρού. Αυτό ενισχύει τη θέση ότι κάθε είδους σιτηρού είναι διαφοροποιημένο, έχει τα δικά του χαρακτηριστικά και ως εκ τούτου διαφορετική αξία.

Επίσης η Επιτροπή επισημαίνει ότι, στις αποφάσεις της Επιτροπής με αρ. 3/2010¹⁷ και 23/2013¹⁸ που αφορούσε ζωοτροφές, διαχώρισε το κάθε είδος σιτηρού για απλές ζωοτροφές και όρισε τη σχετική αγορά ως την εμπορία για κτηνοτροφική χρήση 1) κριθαριού, 2) αραβόσιπου, 3) σιταριού, 4) σογιάλευρου και 5) ηλιανθόπιπτας.

Ο ΠΟΑ στην καταγγελία του σημειώνει ότι η πιο πάνω κατηγοριοποίηση της αγοράς συνιστά διακριτή αγορά και ως εκ τούτου, η σχετική αγορά προϊόντων δύναται να επιμερισθεί σε σχετικές αγορές προϊόντων ανά είδος εμπορεύμενου σιτηρού. Αυτό οφείλεται πρωτίστως στην υποκατάσταση ζήτησης, καθώς και η περιεκτικότητα των θρεπτικών συστατικών εκάστου σιτηρού δεν επιτρέπει την καθολική υποσταστασιμότητα τους, τόσο για σκοπούς παρασκευής των απαραίτητων και/ή επιθυμητών σιτηρεσίων ζωοτροφών όσο και για σκοπούς σίτισης τους ζωικού πληθυσμού. Αντιθέτως, όλα τα παραπάνω σιτηρά είναι αναγκαία για την παρασκευή των απαραίτητων και/ή επιθυμητών σιτηρεσίων ζωοτροφών και συνακόλουθα, για τη σίτιση του ζωικού κεφαλαίου των αγελαδοτρόφων μελών του ΠΟΑ.

Υπό το φως των πιο πάνω και λαμβάνοντας υπόψη ότι τα μέλη του ΠΟΑ χρησιμοποιούν τα πιο πάνω προϊόντα για τη θρέψη των αγελάδων που διατηρούν στις μονάδες, η Επιτροπή καταλήγει ότι το κάθε είδος πρώτης ύλης απλής ζωοτροφής αποτελεί ξεχωριστή αγορά. Ως εκ τούτου, οι υπό αναφορά σχετικές αγορές στην υπό εξέταση υπόθεση αφορούν την εμπορία για κτηνοτροφική χρήση 1) κριθαριού, 2) αραβόσιπου, 3) σιταριού, 4) σογιάλευρου και 5) ηλιανθόπιπτας.

2. Γεωγραφική Αγορά

Σύμφωνα με την Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά τον προσδιορισμό της σχετικής αγοράς για σκοπούς του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού (97/C 372/03),

«η γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή όπου οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις συμμετέχουν στην προμήθεια και αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών και οι όροι του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και η οποία μπορεί να διακριθεί από γειτονικές κυρίως περιοχές, διότι στις εν λόγω περιοχές οι όροι του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά».

Η σχετική γεωγραφική αγορά στην υπό εξέταση υπόθεση αφορά όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας, καθώς οι συνθήκες εμπορίας του σιταριού, του κριθαριού, του αραβόσιπου, του σογιάλευρου και της ηλιανθόπιπτας για κτηνοτροφική χρήση είναι οι ίδιες και περαιτέρω, η ΕΣΚ προμηθεύει τα προϊόντα αυτά σε πελάτες της σε όλη την Κύπρο.

ΝΟΜΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ

1. Έννομο συμφέρον

Ως προς τα οριζόμενα στο άρθρο 35 του Νόμου και την ύπαρξη εννόμου συμφέροντος, η Επιτροπή σημειώνει ότι, σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο:

« (1). Σε καταγγελία παραβάσεων των διατάξεων του άρθρου 3 ή του άρθρου 6 του παρόντος Νόμου ή/και των άρθρων 101 ΣΛΕΕ ή/και 102 ΣΛΕΕ δικαιούται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει έννομο προς τούτου συμφέρον.

¹⁶ Στοιχεία από την ΕΣΚ. Τα στοιχεία για το 2015 αφορούν την περίοδο 1/1/2015-27/5/2015.

*Οι αριθμοί και/ή τα στοιχεία που παραλείπονται και δεν εμφανίζονται τόσο σε αυτό το σημείο, όσο και στη συνέχεια καλύπτονται από επιχειρηματικό/επαγγελματικό απόρρητο. Ενδεικτικό της παράλειψης είναι το σύμβολο [].

¹⁷Απόφαση ΕΠΑ 3/2010 ημερομηνίας 11/2/2010, Καταγγελία των εταιρειών AGS Agrotading Ltd και S.G. Katodritis (Trading) CoLtd αναφορικά με την Επιτροπή Σιτηρών Κύπρου σε σχέση με την τιμολογιακή πολιτική και την άρνηση παροχής πρόσβασης σε σιλό.

¹⁸ Καταγγελία της εταιρείας AGS Agrotading Ltd εναντίον της Επιτροπής Σιτηρών Κύπρου.

(2) Έννομο συμφέρον έχει αυτός που δικαιούται να αποδείξει ότι υπέστη ή ότι υπάρχει σοβαρός ή πιθανός κίνδυνος να υποστεί αισθητή οικονομική βλάβη ή να τεθεί σε μειονεκτική στον ανταγωνισμό θέση, σαν άμεσο αποτέλεσμα της παράβασης.»

Το έννομο συμφέρον πρέπει να υπάρχει κατά το χρόνο υποβολής της καταγγελίας και καθ' όλη τη διάρκεια διερεύνησης της υπόθεσης. Ως εκ τούτου, η έλλειψη έννομου συμφέροντος του καταγγέλλοντος μπορεί να διαπιστωθεί σε οποιοδήποτε στάδιο διερεύνησης της υπόθεσης¹⁹. Επίσης, όπως έχει επιβεβαιώσει το Πρωτοδικείο (σήμερα Γενικό Δικαστήριο) στην υπόθεση IEC²⁰, το συμφέρον πρέπει να είναι άμεσο.

Στην υπόθεση BENIM²¹ το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάνθηκε ότι μια ένωση επιχειρήσεων μπορεί να επικαλεστεί έννομο συμφέρον προς υποβολή καταγγελίας, έστω και αν δεν θίγεται ευθέως η επιχείρηση η οποία λειτουργεί εντός της σχετικής αγοράς, από την καταγγελλόμενη συμπεριφορά, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά δύο προϋποθέσεις. Πρώτον, να έχει το δικαίωμα να εκπροσωπεί τα συμφέροντα των μελών της και δεύτερον, η καταγγελλόμενη συμπεριφορά μπορεί να βλάψει τα συμφέροντα αυτά.

Η πιο πάνω θέση διατυπώνεται στην Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί χειρισμού των καταγγελιών από την Επιτροπή βάσει των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ²² (σήμερα 101 και 102 ΣΛΕΕ). Συγκεκριμένα, στην παράγραφο 35 της εν λόγω ανακοίνωσης αναφέρεται ότι: «Το Πρωτοδικείο έχει αποφανθεί ότι μια ένωση επιχειρήσεων είναι δυνατόν να επικαλεσθεί έννομο συμφέρον κατά την υποβολή καταγγελίας για συμπεριφορά που αφορά τα μέλη της ακόμη και αν η ένωση δεν εμπλέκεται άμεσα, ως επιχείρηση που δραστηριοποιείται στη σχετική με την καταγγελλόμενη συμπεριφορά αγορά, αρκεί, πρώτον, να έχει το δικαίωμα εκπροσώπησης των συμφερόντων των μελών της, και, δεύτερον, η καταγγελλόμενη συμπεριφορά να είναι δυνατόν να επηρεάσει αρνητικά τα συμφέροντα των μελών της²³. Αντίθετα, έχει συναχθεί το συμπέρασμα ότι η Επιτροπή έχει το δικαίωμα να μη δώσει συνέχεια σε καταγγελία ένωσης επιχειρήσεων της οποίας τα μέλη δεν εμπλέκονται σε επιχειρηματικές δραστηριότητες του καταγγελλόμενου τύπου²⁴.»

Σημειώνεται ότι, η Επιτροπή έχει αποδεχθεί στο παρελθόν την ύπαρξη εννόμου συμφέροντος ενώσεων επιχειρήσεων ή άλλων αντιπροσωπευτικών σωμάτων επιχειρήσεων ή άλλων αντιπροσωπευτικών σωμάτων γενικότερα²⁵. Ειδικότερα, στην Απόφαση της 19/2014²⁶, η Επιτροπή σημείωσε ότι «μια ένωση επιχειρήσεων δύναται να υποβάλει καταγγελία υπό την προϋπόθεση συνδρομής δύο σωρευτικών προϋποθέσεων: αφενός θα πρέπει να έχει το δικαίωμα εκπροσώπησης των συμφερόντων των μελών της και αφετέρου η καταγγελλόμενη συμπεριφορά να είναι δυνατόν να επηρεάσει αρνητικά τα συμφέροντα των μελών της με κίνδυνο να υποστούν βλάβη». Περαιτέρω, στην ίδια απόφαση, η Επιτροπή σημείωσε ότι «Σωματεία, ενώσεις, σύνδεσμοι θεωρούνται 'ενώσεις επιχειρήσεων' κατά την έννοια του Νόμου, ανεξάρτητα από τη νομική τους μορφή, την άσκηση εκ μέρους τους οικονομικής δραστηριότητας και κερδοσκοπικού ή μη σκοπού (non-profit undertakings²⁷)»²⁸.

Στο ίδιο πλαίσιο, η Επιτροπή στην απόφαση της 60/2013 που αφορά στην εξέταση καταγγελίας του Παγκύπριου Οργανισμού Χοιροτρόφων, (στο εξής ο «ΠΣΧ») κατά της ΕΣΚ σημείωσε ότι ο ΠΣΧ «βάσει του καταστατικού του εκπροσωπεί τα συμφέροντα όλων των χοιροτρόφων της Κύπρου που είναι μέλη του. Ο ΠΣΧ ισχυρίζεται ότι τα μέλη του υπέστησαν σοβαρή ζημιά λόγω της μείωσης των αποδόσεων των ζώων τους, ένεκα της κατώτερης ποιότητας του

¹⁹ Συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-133/95 και T-204/95, International Express Carriers Conference (IECC) v. Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, [1998] Συλλογή νομολογίας δικαστηρίου, σελ. II-3645. Βλ. επίσης σύγγραμμα των C.S. Kerse και N. Khan, EC Antitrust Procedure, Sweet & Maxwell (2005) σελ. 76.

²⁰ Συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-133/95 και T-204/95, International Express Carriers Conference (IECC) v. Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, [1998] Συλλογή νομολογίας δικαστηρίου, σελ. II-3645. Συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-447/93, T-448/93 και T- 449/93 AITEC κ.λ.π. v. Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, [1995] Συλλογή νομολογίας δικαστηρίου, σελ. II-1971, σκέψη 34.

²¹ Υπόθεση T-114/92, Bureau europeen des medias de l' industrie musicale (BENIM v. Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων [1995] Συλλογή νομολογίας δικαστηρίου, σελ. II-147, σκέψη 28.

²² Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί χειρισμού των καταγγελιών από την Επιτροπή Βάση των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ, Επίσημη Εφημερίδα C 101 της 27.4.2004.

²³ Υπόθεση T-114/92, Bureau Européen des Médias et de l'Industrie Musicale (BEMIM) κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Συλλογή 1995, II-147, σκέψη 28. Ενώσεις επιχειρήσεων υπέβαλαν καταγγελία και στις υποθέσεις στις οποίες αναφέρονται οι αποφάσεις στην υπόθεση 298/83, Comité des industries cinématographiques des Communautés européennes (CICCE) κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Συλλογή 1985, 1105, καθώς και στην υπόθεση T-319/99, Federacion Nacional de Empresas (FENIN) κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η οποία δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στη Συλλογή 2003.

²⁴ Συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-133/95 και T-204/95, International Express Carriers Conference (IECC) κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Συλλογή 1998, II-3645, σκέψεις 79-83.

²⁵ Απόφαση ΕΠΑ 71/2009, Καταγγελία της Παγκύπριας Ένωσης Πτυχιούχων Μεταφραστών και Διερμηνέων αναφορικά με το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, ημερ. 24/9/2009. Απόφαση ΕΠΑ 17/2006, Καταγγελία Παγκύπριου Συνδέσμου Ποδοσφαιριστών και των ποδοσφαιριστών Κώστα Μαλέκου και Άγγελου Ευθυμίου εναντίον της Κυπριακής Ομοσπονδίας Ποδοσφαιριστών (ΚΟΠ) για παράβαση του άρθρου 4 του Περί Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμου 207/89, ως έχει τροποποιηθεί, ημερ. 4/7/2006. Απόφαση 33/2012, Καταγγελία του Συνδέσμου Ταξιδιωτικών Πρακτόρων Κύπρου εναντίον (α) το Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, (β) του Συνδέσμου Ξεναγών Κύπρου και (γ) του Υπουργού Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, ημερ. 5/7/2010.

²⁶ Καταγγελία του Παγκύπριου Συνδέσμου Περιπτερούχων εναντίον των Καπνοβιομηχανιών, Αντιπροσώπων ή Εντολοδόχων τους και Εισαγωγέων Καπνικών Προϊόντων (C.T.C. Ltd – Cassandra Operations, B.A.T. (Cyprus) Ltd, Cosmos Trading Ltd, Fereos Ltd – CIGS, Karelia Ltd και C.T.O. Public Company Ltd).

²⁷ Απόφαση Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού 561/VII/2013 «Λήψη απόφασης επί: του αυτεπάγγελτου ελέγχου της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού στον κλάδο κατασκευών, για διαπίστωση τυχόν παράβασης των άρθρων 1 και 2 των Ν.703/1977 και Ν.3559/2011, καθώς και των άρθρων 101 και 102 της ΣΛΕΕ.»

²⁸ Απόφαση Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού 260/IV/2004.

ντόπιου κριθαριού που τους προμήθευε η ΕΣΚ. Αυτό τελούσε, σύμφωνα με τον ΠΣΧ, σε συνδυασμό με την σημαντικά υψηλότερη τιμή με την οποία εξαναγκάστηκαν από την ΕΣΚ να πληρώσουν για ντόπιο κριθάρι. Ως εκ των ανωτέρω, διαφαίνεται ότι ο ΠΣΧ έχει το απαιτούμενο από το άρθρο 35 του Νόμου έννομο συμφέρον συνεπώς νομιμοποιείται να προβεί στην παρούσα καταγγελία.».

Στην προκειμένη περίπτωση, ο ΠΟΑ είναι αναγνωρισμένη Ομάδα Παραγωγών για την κατηγορία προϊόντων «αγελαδινό γάλα και βόειο κρέας», βάσει των περί Αναγνωρίσεως Παραγωγών Γεωργοκτηνοτροφικών Προϊόντων Νόμων αρ. 164 του 2002 και 160 του 2004 και τους εκδιδόμενους δυνάμει αυτών κανονισμούς, Κ.Δ.Π. 520/2004 και Κ.Δ.Π. 317/2004, και προωθεί και/ή προασπίζει τα συμφέροντα των αγελαδοτρόφων μελών του ως οι πρόνοιες του Καταστατικού του. Άρα, ο ΠΟΑ έχει έννομο συμφέρον να υποβάλει την παρούσα καταγγελία εναντίον της ΕΣΚ για παράβαση του άρθρου 6(1)(α) του Νόμου αφού τα μέλη του έχουν υποστεί και/ή υπάρχει σοβαρός κίνδυνος να υποστούν οικονομική ζημία καθώς προμηθεύονται τα σχετικά προϊόντα από την ΕΣΚ καταβάλλοντας σύμφωνα με ισχυρισμούς του ΠΟΑ εξαιρετικά υψηλές τιμές για την προμήθεια των απαραίτητων και αναγκαίων για την από μέρους τους παραγωγική διαδικασία προϊόντων, συμπιέζοντας σημαντικά και εξουθενωτικά τα περιθώρια κέρδους τους.

2. «Επιχείρηση»

Το άρθρο 2 του Νόμου ορίζει ως «Επιχείρηση» περιλαμβάνει, κάθε φορέα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής του.

Σύμφωνα και με τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής το «ΔΕΕ»), η έννοια επιχείρηση, στο πλαίσιο του ανταγωνισμού συμπεριλαμβάνει «κάθε οντότητα που ασκεί οικονομικής ή εμπορικής φύσεως δραστηριότητες», ανεξάρτητα από τη νομική της υπόσταση και τον τρόπο με τον οποίο χρηματοδοτείται.²⁹ Επιπλέον, το ΔΕΕ έχει αποφανθεί ότι, ο όρος «οικονομικής φύσεως δραστηριότητα» εφαρμόζεται σε οποιαδήποτε δραστηριότητα που έχει σχέση με την προσφορά αγαθών ή/και υπηρεσιών σε συγκεκριμένη αγορά, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τη διέπει και τον τρόπο της χρηματοδότησής της και η οικονομική δραστηριότητα συνίσταται σε κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά³⁰.

Στην υπό αναφορά υπόθεση, η ΕΣΚ δραστηριοποιείται στην αγορά της εισαγωγής και εμπορίας σιτηρών για κτηνοτροφική χρήση.

Στη βάση όσων έχουν αναφερθεί πιο πάνω, η Επιτροπή κρίνει ότι οι δραστηριότητες της καταγγελλόμενης ΕΣΚ συνιστούν άσκηση και διεξαγωγή οικονομικών και εμπορικών δραστηριοτήτων και χαρακτηρίζεται ως «επιχείρηση» στη βάση των προνοιών του άρθρου 2 του Νόμου.

3. Παραβάσεις του Νόμου

Άρθρο 6(1) του Νόμου

Σύμφωνα με το άρθρο 6(1) του Νόμου: «Απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων, που κατέχει ή κατέχουν δεσπόζουσα θέση στο σύνολο ή μέρος της εγχώριας αγοράς ενός προϊόντος, ιδιαίτερα εάν η πράξη αυτή έχει ως αποτέλεσμα ή ενδεχόμενο αποτέλεσμα –

(α) τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό αθέμιτων τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων μη θεμιτών υπό τις περιστάσεις όρων συναλλαγής

(β) τον περιορισμό της παραγωγής ή της διάθεσης ή της τεχνολογικής ανάπτυξης, προς ζημιά των καταναλωτών

(γ) την εφαρμογή ανόμοιων όρων για ισοδύναμες συναλλαγές, με συνέπεια ορισμένες επιχειρήσεις να τίθενται σε μειονεκτική στον ανταγωνισμό θέση

(δ) την εξάρτηση της σύναψης συμφωνιών από την αποδοχή εκ μέρους των αντισυμβαλλόμενων πρόσθετων υποχρεώσεων, οι οποίες, εκ της φύσεώς τους ή σύμφωνα με τις εμπορικές συνήθειες, δεν έχουν σχέση με το αντικείμενο των συμφωνιών αυτών».

Συνεπώς, η ως άνω απαγορευτική διάταξη προϋποθέτει να συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις: α) η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων στο σύνολο ή μέρος της εγχώριας αγοράς ενός προϊόντος και β) η καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας αυτής θέσης.

4. Δεσπόζουσα θέση

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Νόμου: ««δεσπόζουσα θέση», αναφορικά με επιχείρηση, σημαίνει τη θέση οικονομικής δύναμης που απολαμβάνει η επιχείρηση, που την καθιστά ικανή να παρακωλύει τη διατήρηση αποτελεσματικού ανταγωνισμού στη σχετική αγορά και της επιτρέπει να ενεργεί σε αισθητό βαθμό ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές και τους πελάτες της και σε τελική ανάλυση ανεξάρτητα από τους καταναλωτές».

Δεδομένου ότι για την εφαρμογή του άρθρου 6(1) του Νόμου και της αντίστοιχης διάταξης της ΣΛΕΕ, προϋποτίθεται, σε πρώτο στάδιο, η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης, θα πρέπει να διευκρινισθεί κατά πόσο η υπό εξέταση ΕΣΚ κατέχει δεσπόζουσα θέση στην ευρύτερη αγορά εμπορίας σιτηρών στην Κύπρο.

Σύμφωνα με την κρατούσα άποψη στη νομολογία, η δεσπόζουσα θέση προϋποθέτει, καταρχήν, ένα σημαντικό μερίδιο αγοράς και επιπρόσθετα η επιχείρηση να έχει την πραγματική δυνατότητα μονομερούς επηρεασμού των όρων της αγοράς, αυτό δηλαδή που η νομολογία του ΔΕΕ έχει διατυπώσει ως: «δυνατότητα παρεμπόδισης ενός αποτελεσματικού ανταγωνισμού».³¹ Εξάλλου στην υπόθεση *Continental Can*³², το δικαστήριο όρισε τη δεσπόζουσα θέση ως τη

²⁹ Υπόθεση C-41/90, *Hofner & Elser v. Macrotron*, [1991] ECR I-1979; Υπόθεση 170/83, *Hydrotherm v. Compact*, [1984] ECR 2999.

³⁰ *Ibid.*

³¹ Υπόθεση 85/76, *Hoffmann-La Roche & Co. AG v. Commission*, [1979] ECR 461, Υπόθεση 27/76, *United Brands*, Συλλ. Νομολ. 1978, 207.

δυνατότητα μιας επιχείρησης να λειτουργεί με πλήρη ανεξαρτησία στην αγορά, χωρίς να λαμβάνει υπόψη της τη συμπεριφορά άλλων ανταγωνιστών. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις με δεσπόμενη θέση έχουν την «ιδιαιτέρη ευθύνη» να μην θέτουν σε κίνδυνο με τη συμπεριφορά τους τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό³³.

Συνεπώς, δεσπόμενη θέση κατέχει μια επιχείρηση που απολαμβάνει οικονομική δύναμη που την καθιστά ικανή να παρακωλύει τη διατήρηση αποτελεσματικού ανταγωνισμού στη σχετική αγορά και της επιτρέπει να ενεργεί σε αισθητό βαθμό ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές και τους πελάτες της και σε τελική ανάλυση ανεξάρτητα από τους καταναλωτές. Η ύπαρξη δεσπόμενης θέσης μπορεί να απορρέει από το συνδυασμό διαφόρων παραγόντων, οι οποίοι από μόνοι τους δεν αποτελούν απαραίτητα επαρκή ένδειξη για την ύπαρξη της, αλλά κατόπιν συνδυασμού μεταξύ τους, είναι δυνατό να οδηγήσουν στη δημιουργία δεσπόμενης θέσης. Τέτοιοι παράγοντες είναι η ύπαρξη ανταγωνιστών, τα μερίδια αγοράς, το ύψος των διαθέσιμων οικονομικών μέσων, το προβάδισμα από άποψη τεχνολογικής εξέλιξης και σχετικής εμπειρίας, η εξασφάλιση των πρώτων υλών με κάθετη ολοκλήρωση της επιχείρησης, η ανυπαρξία εναλλακτικού ανταγωνισμού και οι φραγμοί εισόδου νέων ανταγωνιστών στη σχετική αγορά³⁴.

Συνακόλουθα, η κατοχή ενός σημαντικά μεγάλου μεριδίου αγοράς από συγκεκριμένη επιχείρηση ενδέχεται να αποτελεί σοβαρή ένδειξη, η οποία όμως δεν αποδεικνύει άνευ ετέρου την ύπαρξη δεσπόμενης θέσης, αν δεν συνεξεταστεί με τα υπόλοιπα δεδομένα.³⁵ Ενδεικτικά, μερίδιο αγοράς άνω του 75% θεωρείται *per se* δεσπόμενη θέση³⁶, κάτω του 10% ανυπαρξία δεσπόμενης θέσης³⁷, μεταξύ 20%-40% δεν είναι σαφές αν τίθεται ζήτημα ύπαρξης δεσπόμενης θέσης (grey zone)³⁸ και από 50% και πάνω υφίσταται κατά μαχητό τεκμήριο δεσπόμενη θέση³⁹.

Η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τον πιο πάνω καθορισμό της σχετικής αγοράς, αλλά και τα στοιχεία που προσκόμισε η ίδια η ΕΣΚ και οι ανταγωνιστές της μετά από ερωτηματολόγια που στάλθηκαν από την Υπηρεσία, κατέληξε στα πιο κάτω μερίδια αγοράς που απεικονίζονται στους πιο κάτω πίνακες⁴⁰.

ΠΙΝΑΚΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΝ ΤΑ ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2009-2015 ΑΝΑ ΠΡΟΙΟΝ.

Πίνακας 2: Μερίδια Αγοράς κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη 2009-2015

Μερίδια Αγοράς κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη 2009-2015							
Εταιρεία	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Επιτροπή Σιτηρών Κύπρου	40-50%	40-50%	50-60%	50-60%	30-40%	50-60%	30-40%
[]	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%		
[]	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%		
[]						0-10%	0-10%
[]	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%	10-20%	10-20%	10-20%
[]						0-10%	10-20%
[]			0-10%	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%

³² Euroemballage Corpa and Continental Can Co Inc. v Commission: 6/72 (known as Continental Can case), EE L 7/8-1-1972.

³³ T-301/04 Clearstream [2009].

³⁴ Βλ. Δίκαιο του Ανταγωνισμού, 6^η έκδοση, Λάμπρος Κοτσίρης, σελ. 514.

³⁵ Joined Cases T-24/93, T25/93, T26/93 and T28/93, Compagnie maritime belge transports SA and Compagnie maritime belge SA, Darfa-Lines A/S, Deutsche Afrika-Linien GmbH & Co and Nedlloyd Lijnen BV v. Commission of the European Communities.

³⁶ Βλέπε υπόθεση 85/76, *Hoffmann- La Roche & Co. AG v. Commission*, [1979] ECR 461.

³⁷ Metro SB-Großmärkte GmbH & Co. KG v Commission of the European Communities, Judgment of the Court of 25 October 1977, *European Court reports 1977 Page 01875*

³⁸ Βλέπε Υπόθεση 27/76, *United Brands*, Συλλ. Νομολ. 1978.

³⁹ Case 62/86 AKZO Chemie B.V. [1991] I-3359.

⁴⁰ Τα κενά στους πίνακες δεικνύουν ότι οι εν λόγω εταιρείες είτε δεν δραστηριοποιούνταν στην αγορά, είτε δεν εμπορεύονταν το συγκεκριμένο προϊόν κατά τα υπό εξέταση έτη.

[]	10-20%	10-20%	10-20%	0-10%	10-20%	0-10%	0-10%
[]	20-30%	20-30%	10-20%	10-20%	10-20%	0-10%	0-10%
[]			0-10%	0-10%	0-10%	0-10%	10-20%
Σύνολο	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Γραφική Παράσταση 1

[]

Από τον πιο πάνω πίνακα 2 και γραφική παράσταση 1 προκύπτει ότι στην αγορά εμπορίας κριθαριού, η ΕΣΚ έχει τα μεγαλύτερα ποσοστά σε κάθε υπό εξέταση έτος, τα οποία κυμαίνονται από 30-40% σε 50-60%, ενώ οι υπόλοιποι εμπορευόμενοι κατέχουν αρκετά μικρότερα μερίδια.

Πίνακας 3: Μερίδια Αγοράς σιταριού για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη 2009-2015

Μερίδια Αγοράς σιταριού για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη 2009-2015							
Εταιρεία	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Επιτροπή Σιτηρών Κύπρου	30-40%	20-30%	50-60%	30-40%	10-20%	70-80%	60-70%
[]	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%		
[]	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%		
[]						0-10%	0-10%
[]	0-10%	30-40%	0-10%	0-10%	10-20%	0-10%	0-10%
[]						0-10%	0-10%
[]			10-20%	0-10%	0-10%		0-10%
[]	50-60%	30-40%	10-20%	30-40%	40-50%	0-10%	10-20%
[]	0-10%	0-10%	10-20%	0-10%	10-20%	0-10%	0-10%
[]			0-10%	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%
Σύνολο	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Γραφική Παράσταση 2

[]

Από τον πιο πάνω πίνακα 3 και γραφική παράσταση 2 προκύπτει ότι στην σχετική αγορά εμπορίας σιταριού για κτηνοτροφική χρήση, η ΕΣΚ έχει τα μεγαλύτερα ποσοστά για τα έτη 2011, 2014 και 2015 και κυμαίνονται από 50-60% σε 70-80%. Η εταιρεία [] έχει πολύ ψηλά μερίδια αγοράς στα έτη 2009, 2012 και 2013 στην εν λόγω σχετική αγορά που κυμαίνονται από 30-40% - 50-60%.

Πίνακας 4: Μεριδία Αγοράς αραβόσιτου για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη 2009-2015

Μεριδία Αγοράς αραβόσιτου για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη 2009-2015							
Εταιρεία	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Επιτροπή Σιτηρών Κύπρου	40-50%	50-60%	50-60%	30-40%	30-40%	50-60%	10-20%
[]	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%		
[]	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%		
[]						0-10%	0-10%
[]	0-10%	0-10%	0-10%	10-20%	20-30%	10-20%	0-10%
[]						0-10%	0-10%
[]			0-10%	10-20%	10-20%	0-10%	0-10%
[]	20-30%	20-30%	10-20%	10-20%	0-10%	0-10%	0-10%
[]	20-30%	10-20%	10-20%	10-20%	10-20%	0-10%	0-10%
[]							60-70%
Σύνολο	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Γραφική Παράσταση 3

[]

Από τον πιο πάνω πίνακα 4 και γραφική παράσταση 3, προκύπτει ότι στην σχετική αγορά της εμπορίας αραβόσιτου η ΕΣΚ έχει τα μεγαλύτερα ποσοστά για όλα τα έτη εκτός για το 2015 κατά το οποίο η εταιρεία [] η οποία εμπορεύετο αραβόσιτο είχε μερίδιο αγοράς ύψους 60-70%. Τα μερίδια αγοράς της ΕΣΚ κυμαίνονται από 30-40% μέχρι 50-60%.

Πίνακας 5: Μεριδία Αγοράς σογιάλευρου για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη 2009-2015

Μεριδία Αγοράς σογιάλευρου για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη 2009-2015							
Εταιρεία	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Επιτροπή Σιτηρών Κύπρου	20-30%	20-30%	30-40%	30-40%	10-20%	50-60%	30-40%
[]	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%		
[]	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%		
[]						0-10%	0-10%
[]	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%	10-20%	0-10%	10-20%
[]						0-10%	0-10%

[]			0-10%	10-20%	10-20%	10-20%	10-20%
[]	20-30%	20-30%	20-30%	0-10%	10-20%	10-20%	10-20%
[]	30-40%	30-40%	30-40%	20-30%	10-20%	0-10%	10-20%
Σύνολο	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Γραφική Παράσταση 4

[]

Από τον πιο πάνω πίνακα 5 και γραφική παράσταση 4 προκύπτει ότι στην σχετική αγορά εμπορίας σογιάλευρου, η ΕΣΚ κατείχε τα μεγαλύτερα ποσοστά για τα έτη 2011, 2012, 2014 και 2015 τα οποία κυμαίνονται από 30-40% μέχρι 50-60 % ενώ η [] κατείχε το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς για τα έτη 2009, 2010 και 2013.

Πίνακας 6: Μερίδια Αγοράς ηλιανθόπιπτας για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη 2009-2015

Μερίδια Αγοράς ηλιανθόπιπτας για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη 2009-2015							
Εταιρεία	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Επιτροπή Σιτηρών Κύπρου	10-20%	20-30%	10-20%	20-30%	0-10%	40-50%	30-40%
[]	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%		
[]	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%		
[]						0-10%	0-10%
[]	0-10%	10-20%	10-20%	20-30%	20-30%	10-20%	20-30%
[]						0-10%	0-10%
[]			0-10%	0-10%	0-10%	0-10%	0-10%
[]	30-40%	10-20%	30-40%	20-30%	20-30%	10-20%	10-20%
[]	20-30%	20-30%	20-30%	10-20%	10-20%	0-10%	10-20%
[]						0-10%	
Σύνολο	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Γραφική Παράσταση 5

[]

Από τον πιο πάνω πίνακα 6 και γραφική παράσταση 5 προκύπτει ότι στη σχετική αγορά της εμπορίας ηλιανθόπιπτας για κτηνοτροφική χρήση, η ΕΣΚ κατείχε τα μεγαλύτερα μερίδια αγοράς μόνο για τα έτη 2014 και 2015 τα οποία κυμαίνονται από 30-40% μέχρι 40-50% ενώ στα υπόλοιπα υπό εξέταση έτη το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς το κατέχουν διάφορες εταιρείες.

Η Επιτροπή ακολούθως προβαίνει στις ακόλουθες επισημάνσεις :

Στην σχετική αγορά εμπορίας σιτηρών για κτηνοτροφική χρήση, δεν διαφαίνεται να υπάρχουν εμπόδια εισόδου όπως τεχνογνωσία ή κατοχή αδειών ευρεσιτεχνίας αλλά η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι οικονομικοί πόροι που απαιτούνται για την δημιουργία αποθηκευτικών χώρων, ενδεχομένως να λειτουργεί παρεμποδιστικά για την είσοδο άλλων επιχειρήσεων. Σημειώνεται η είσοδος της εταιρείας [] το 2015 στην εμπορία αραβόσιτου.

Η καθετοποίηση της ΕΣΚ με την ιδιοκτησία και διαχείριση αποθηκευτικών χώρων για σιτηρά της επιτρέπει προνομιακή πρόσβαση σε αποθηκευτικούς χώρους. Στην υπόθεση Soda Ash-Solvay⁴¹, η κάθετη δραστηριοποίηση που είχε η εταιρεία Solvay στην αγορά πρώτων υλών ήταν μεταξύ των παραγόντων που λήφθηκαν υπόψη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ούτως ώστε να διαπιστώσει την κατοχή δεσπόζουσας θέσης από την εταιρεία.

Στην υπό εξέταση υπόθεση, τα μερίδια αγοράς της καταγγελλόμενης εταιρείας ΕΣΚ για τα έτη 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015 στην σχετική αγορά εμπορίας κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση ανέρχονται σε 40-50%, 40-50%, 50-60%, 50-60%, 30-40%, 50-60%, και 30-40% αντίστοιχα. Το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό το κατέχουν διαφορετικές εταιρείες ανά έτος. Στην εν λόγω σχετική αγορά δραστηριοποιούνται συνολικά εννέα επιχειρήσεις, παρόλο που ορισμένες δεν δραστηριοποιούνται σε όλα τα υπό εξέταση έτη. Στην εν λόγω σχετική αγορά η κάθε ανταγωνίστρια εταιρεία κατέχει χαμηλά μερίδια αγοράς. Επιπρόσθετα, εξετάζοντας του άλλους παράγοντες που απαιτεί η νομολογία να λαμβάνονται υπόψη κατά την στοιχειοθέτηση ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης, η Επιτροπή σημειώνει ότι η ΕΣΚ είναι η μόνη που κατέχει αποθηκευτικούς χώρους σιτηρών στην Κύπρο και άρα αυτό μπορεί να ειδωθεί ως κατοχή σημαντικής διευκόλυνσης για την δραστηριοποίηση στην αγορά της υπό εξέταση υπόθεσης. Συνεπώς το προαναφερθέν γεγονός σε συνδυασμό με τα μερίδια αγοράς της ΕΣΚ, προσδίδει σε αυτή θέση ισχύος σε σχέση με τους ανταγωνιστές. Άρα η Επιτροπή επισημαίνει ότι, η ΕΣΚ σε σχέση με την συγκεκριμένη σχετική αγορά κατέχει δεσπόζουσα θέση για σημαντικό χρονικό διάστημα.

Τα μερίδια αγοράς της καταγγελλόμενης εταιρείας ΕΣΚ για τα έτη 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015, στην εμπορία σιταριού για κτηνοτροφική χρήση ανέρχονται σε 30-40%, 20-30%, 50-60%, 30-40%, 10-20%, 70-80%, και 60-70% αντίστοιχα. Μόνο τα έτη 2011, 2014, και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015 η ΕΣΚ κατέχει το υψηλότερο ποσοστό μεριδίου στην εν λόγω σχετική αγορά. Το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό κατέχουν διαφορετικές εταιρείες ανά έτος. Στην εν λόγω σχετική αγορά δραστηριοποιούνται συνολικά εννέα επιχειρήσεις, παρόλο που ορισμένες δεν δραστηριοποιούνται σε όλα τα υπό εξέταση έτη. Παραταύτα, εξετάζοντας του άλλους παράγοντες που απαιτεί η νομολογία να λαμβάνονται υπόψη κατά την στοιχειοθέτηση ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης, η Επιτροπή σημειώνει ότι η ΕΣΚ είναι η μόνη που κατέχει αποθηκευτικούς χώρους σιτηρών στην Κύπρο και άρα αυτό μπορεί να ειδωθεί ως κατοχή σημαντικής διευκόλυνσης για την δραστηριοποίηση στην αγορά της υπό εξέταση υπόθεσης. Παρόλα αυτά η [] κατείχε το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς το 2009 (50-60%) και το 2012 (30-40%) και το 2013 (40-50%). Ως εκ τούτου, η ΕΣΚ δεν είναι σε θέση να κρατήσει το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς κατά την χρονική περίοδο που εξετάζεται.

Τα μερίδια αγοράς της καταγγελλόμενης εταιρείας ΕΣΚ για τα έτη 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015 στην σχετική αγορά εμπορίας αραβόσιτου για κτηνοτροφική χρήση ανέρχονται σε 40-50%, 50-60%, 40-50%, 30-40%, 30-40%, 50-60%, και 10-20% αντίστοιχα. Το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό κατέχουν διαφορετικές εταιρείες ανά έτος παρόλο που αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η [], κατέχει το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό για τα έτη 2009 μέχρι 2012 αλλά αρκετά μικρότερο. Επίσης η εταιρεία [], η οποία εμπορεύεται μόνο αραβόσιτο για κτηνοτροφική χρήση, έχει ποσοστό μεριδίου αγοράς για το έτος 2015 ύψους 60-70% και άρα μόνο κατά το έτος 2015, η ΕΣΚ δεν είχε το υψηλότερο μερίδιο. Στην εν λόγω σχετική αγορά δραστηριοποιούνται συνολικά δέκα επιχειρήσεις παρόλο που ορισμένες δεν δραστηριοποιούνται σε όλα τα υπό εξέταση έτη. Παραταύτα, εξετάζοντας τους άλλους παράγοντες που απαιτεί η νομολογία όπως λαμβάνονται υπόψη κατά την στοιχειοθέτηση ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης, η Επιτροπή σημειώνει ότι η ΕΣΚ είναι η μόνη που κατέχει αποθηκευτικούς χώρους σιτηρών στην Κύπρο και άρα αυτό μπορεί να ειδωθεί ως κατοχή σημαντικής διευκόλυνσης για την δραστηριοποίηση στην αγορά, της υπό εξέταση υπόθεσης. Συνεπώς συνεκτιμώντας το προαναφερθέν γεγονός σε συνδυασμό με τα μερίδια αγοράς της ΕΣΚ, φαίνεται ότι η ΕΣΚ κατείχε δεσπόζουσα θέση κατά τα έτη 2009-2014.

Τα μερίδια αγοράς της καταγγελλόμενης εταιρείας ΕΣΚ για τα έτη 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015 στην σχετική αγορά της εμπορίας ηλιανθόπιπτας για κτηνοτροφική χρήση ανέρχονται σε 10-20%, 20-30%, 10-20%, 20-30%, 0-10%, 40-50%, και 30-40% αντίστοιχα. Η ΕΣΚ κατέχει το υψηλότερο μερίδιο στην εν λόγω σχετική αγορά μόνο το έτος 2014 και για από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015. Στην εν λόγω σχετική αγορά δραστηριοποιούνται συνολικά εννέα επιχειρήσεις παρόλο που ορισμένες δεν δραστηριοποιούνται σε όλα τα υπό εξέταση έτη. Παραταύτα, εξετάζοντας τους άλλους παράγοντες που απαιτεί η νομολογία να λαμβάνονται υπόψη κατά την στοιχειοθέτηση ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης, η Επιτροπή σημειώνει ότι η ΕΣΚ είναι η μόνη που κατέχει αποθηκευτικούς χώρους σιτηρών στην Κύπρο και άρα αυτό μπορεί να ειδωθεί ως κατοχή σημαντικής διευκόλυνσης για την δραστηριοποίηση στην αγορά της υπό εξέταση υπόθεσης. Η ΕΣΚ φαίνεται να απέκτησε θέση ισχύος στην εν λόγω αγορά κατά τα έτη 2014 και 2015, αφού αύξησε κατά πολύ το μερίδιο της.

Τα μερίδια αγοράς της καταγγελλόμενης εταιρείας ΕΣΚ για τα έτη 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015 στην σχετική αγορά της εμπορίας σογιαλεύρου ανέρχονται σε 20-30%, 20-30%, 30-40%, 30-40%, 10-20%, 50-60%, και 30-40% αντίστοιχα. Τα έτη 2011, 2012, 2014 και από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015, η ΕΣΚ κατείχε το υψηλότερο ποσοστό μεριδίου αγοράς. Το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό κατέχουν διαφορετικές εταιρείες ανά έτος. Στην εν λόγω σχετική αγορά δραστηριοποιούνται συνολικά εννέα επιχειρήσεις, παρόλο που ορισμένες δεν δραστηριοποιούνται σε όλα τα υπό εξέταση έτη. Παραταύτα, εξετάζοντας τους άλλους παράγοντες που απαιτεί η νομολογία να λαμβάνονται υπόψη κατά την στοιχειοθέτηση ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης, η Επιτροπή σημειώνει ότι η ΕΣΚ είναι η μόνη που κατέχει αποθηκευτικούς χώρους σιτηρών στην Κύπρο και άρα αυτό μπορεί να ειδωθεί ως κατοχή σημαντικής διευκόλυνσης για την δραστηριοποίηση στην αγορά της υπό εξέταση υπόθεσης. Τα μερίδια αγοράς των διαφόρων ανταγωνιστών αλλάζουν κατά την υπό εξέταση περίοδο και μόνο κατά το 2014 η ΕΣΚ αποκτά σημαντικό μερίδιο το οποίο κατά το 2015 μειώνεται και πάλι. Ως εκ τούτου, δεν διαφαίνεται η ΕΣΚ να κατέχει δεσπόζουσα θέση κατά την υπό εξέταση περίοδο.

Όπως έχει αναφερθεί πιο πάνω παρά το ότι δεν υπάρχουν σημαντικά εμπόδια στην είσοδο της εν λόγω αγοράς, η καθετοποίηση της ΕΣΚ όσον αφορά την ιδιοκτησία και διαχείριση μεγάλων αποθηκευτικών χώρων για σιτηρά, της προσδίδει σημαντικό πλεονέκτημα έναντι των πραγματικών και δυνητικών ανταγωνιστών της. Από την πιο πάνω

⁴¹ Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 2003/5/EC, Soda Ash-Solvay (COMP/33.133-B) [2003] OJ L10/01.

ανάλυση υπάρχει η κατάληξη για ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης από μέρους της ΕΣΚ κατά την υπό εξέταση περίοδο στις αγορές κριθαριού και αραβόσιτου. Για τις υπόλοιπες αγορές το μερίδιο της ΕΣΚ αυξομειώνεται και ως εκ τούτου δεν δύναται να ειπωθεί με ασφάλεια ότι αυτή κατέχει δεσπόζουσα θέση, παραταύτα αφού πρόκειται για πρώην κρατικό μονοπώλιο που δραστηριοποιείται σε όλες τις σχετικές αγορές και συνεχίζει να λειτουργεί προνομιακά και διαθέτει σημαντικές υποδομές, ως εκ τούτου η «*ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης πρέπει να καταφάσκειται*»⁴². Με βάση τα πιο πάνω η Επιτροπή θα προβεί σε έλεγχο των οικονομικών στοιχείων της ΕΣΚ σε όλες τις σχετικές αγορές.

Κατάχρηση Δεσπόζουσας θέσης

Το άρθρο 6 του Νόμου δεν απαγορεύει την κατοχή ή την απόκτηση δεσπόζουσας θέσης αλλά μόνο την καταχρηστική εκμετάλλευσή της και περιλαμβάνει μία ενδεικτική απαρίθμηση ορισμένων μορφών συμπεριφοράς που εφόσον προέρχονται από επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση, συνιστούν καταχρηστική εκμετάλλευσή της και συνεπώς είναι παράνομες.

Σύμφωνα πάντα με την νομολογία του ΔΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κατάχρηση συνδέεται με τη συμπεριφορά της δεσπόζουσας επιχείρησης που επιδρά στη δομή της αγοράς, με τη χρήση μεθόδων που δεν αρμόζουν σε καθεστώς υγιούς ανταγωνισμού⁴³. Σημειώνεται επίσης, το λεκτικό του ΔΕΕ στη βάση του οποίου οι επιχειρήσεις με δεσπόζουσα θέση στην αγορά ενός προϊόντος έχουν «special responsibility» (ιδιαίτερη ευθύνη), δεδομένου που τις κάνει περισσότερο υπεύθυνες σε περίπτωση παράβασης του Νόμου⁴⁴.

Στην υπόθεση *Tetra Pak International SA*,⁴⁵ η ιδιαίτερη ευθύνη επεκτείνεται ώστε το άρθρο 102 της Συνθήκης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, το αντίστοιχο του άρθρου 6(1) του Νόμου, να εφαρμόζεται και να απαγορεύει κάθε συμπεριφορά επιχειρήσεως, η οποία κατέχει δεσπόζουσα θέση, ικανή να εμποδίσει τη διατήρηση ή την ανάπτυξη του ανταγωνισμού που υφίσταται ακόμη σε μια αγορά όπου, λόγω ακριβώς της παρουσίας αυτής της επιχειρήσεως, ο ανταγωνισμός είναι ήδη εξασθενημένος.

Το άρθρο 6 (1) του Νόμου μνημονεύει μια σειρά καταχρηστικών πρακτικών και όπως αναφέρεται στην υπόθεση *Continental Can*,⁴⁶ ο κατάλογος αυτός είναι απλώς ενδεικτικός και όχι εξαντλητικός.

(i) Κατ' ισχυρισμό ενδεχόμενη παράβαση του άρθρου 6(1)(α) του Νόμου – Υπερτιμολόγηση

Μια από τις πρακτικές που δύναται να ακολουθηθεί από επιχειρήσεις με δεσπόζουσα θέση είναι η πώληση ή προσφορά των σχετικών προϊόντων/υπηρεσιών σε υπερβολικά ψηλές εκμεταλλευόμενη τη θέση αυτή με σκοπό τη μεγιστοποίηση των κερδών.

Σύμφωνα με το άρθρο 6(1)(α) του Νόμου: «*Απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων, που κατέχει ή κατέχουν δεσπόζουσα θέση στο σύνολο ή μέρος της εγχώριας αγοράς ενός προϊόντος, ιδιαίτερα εάν η πράξη αυτή έχει ως αποτέλεσμα ή ενδεχόμενο αποτέλεσμα*

(α) τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό αθέμιτων τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων μη θεμιτών υπό τις περιστάσεις όρων συναλλαγής».

Όπως προκύπτει από την παραπάνω διάταξη, μια καταχρηστική συμπεριφορά από μία δεσπόζουσα επιχείρηση δύναται να συνίσταται στην άμεση ή έμμεση επιβολή αθέμιτων τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων αθέμιτων όρων συναλλαγής από την πλευρά των προμηθευτών με δεσπόζουσα θέση υπό τη μορφή υψηλών τιμών. Ο καθορισμός υπερβολικών τιμών για σκοπούς ανταγωνισμού έγκειται στον καθορισμό τιμών πάνω από το ανταγωνιστικό όριο, ως αποτέλεσμα της άσκησης της δύναμης που έχει μια δεσπόζουσα επιχείρηση στην αγορά⁴⁷.

Σύμφωνα με το ΔΕΕ στην υπόθεση *United Brands*⁴⁸ «*Πρέπει λοιπόν να εκτιμηθεί αν υφίσταται υπερβολική δυσαναλογία μεταξύ των δαπανών που πράγματι έγιναν και της τιμής που πράγματι ζητήθηκε και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, να εξετασθεί αν επιβλήθηκε μη δίκαιη τιμή, είτε κατ' απόλυτη έννοια είτε σε σύγκριση με τα ανταγωνιστικά προϊόντα. Μπορούν να επινοηθούν και άλλες μέθοδοι —και η οικονομική επιστήμη δεν έχει παραλείψει να επινοήσει αρκετές — προκειμένου να καθορισθεί σε ποιές περιπτώσεις η τιμή ενός προϊόντος είναι μη δίκαιη*»⁴⁹.

Συνεπώς, το Δικαστήριο εφάρμοσε ένα τεστ δύο σταδίων για τον καθορισμό περιπτώσεων υπερβολικής τιμολόγησης. Το εν λόγω τεστ προβλέπει ότι για να στοιχειοθετηθεί υπερβολική τιμολόγηση απαιτείται:

(α) να καθορισθεί κατά πόσο υφίσταται υπερβολική δυσαναλογία μεταξύ του κόστους της δεσπόζουσας επιχείρησης και της τιμής που επιβλήθηκε από αυτή και

(β) αν διαφανεί όντως μια τέτοια δυσαναλογία, εξετάζεται κατά πόσο η εν λόγω τιμή είναι μη εύλογη είτε από μόνη της ή κατόπιν σύγκρισης με ανταγωνιστικά προϊόντα.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι στην Υπόθεση *Deutsche Post*⁵⁰, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή λόγω του μονοπωλίου της DPAG δεν είχε τη δυνατότητα να συγκρίνει τις τιμές των ανταγωνιστών της, ενώ ταυτόχρονα δεν υπήρχαν αξιόπιστα στοιχεία κοστολόγησης ώστε να μπορεί να ελέγξει αφ' εαυτής τις τιμές της DPAG. Ως εκ τούτου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επέλεξε ως μέτρο σύγκρισης τις τιμές της καταγγελλόμενης σε γειτονική αγορά. Εν τέλει, η κατάχρηση βασίστηκε στο γεγονός ότι η DPAG χρέωνε στη γειτονική αγορά τιμές οι οποίες υπερέβαιναν κατά 25% την εκτιμώμενη οικονομική αξία της υπό εξέταση υπηρεσίας.

⁴² Γιώργος Δελλή, Κοινή ωφέλεια και Αγορά Τόμος II, το Δημόσιο Δίκαιο των υπό απελευθέρωση κοινοφελών υπηρεσιών (Ηλεκτρονικές επικοινωνίες, Ενέργεια, Ταχυδρομεία, Μεταφορές, Ραδιοτηλεόραση), Αθήνα – Κομμωτική 2008, σελ.280.

⁴³ Βλ. Υπόθεση 85/76, *Hoffmann- La Roche & Co. AG v. Commission*, [1979] ECR 461.

⁴⁴ Υπόθεση C- 322/81, *NV Nederlandsche Banden Industrie Michelin v Commission of the European Communities*.

⁴⁵ Υπόθεση T-83/91, *Tetra Pak International SA v. Commission* [1994] ECR II-755.

⁴⁶ Υπόθεση 6/72, *Europemballage Corporation & Continental Can v. Commission*, [1973] ECR 215, para. 26.

⁴⁷ Faull, J. & Nickpay, A. (2007) *The EC Law of Competition*. 2nd edition. OUP. Σελ. 397.

⁴⁸ Υπόθεση 26/75 *General Motors v Commission* [1975] ECR 1367, [1976] 1 CMLR 95. Υπόθεση 27/76 *United Brands v Commission* [1978] ECR 207, [1978] 1 CMLR 429.

⁴⁹ Ο.π. παρ. 252-253.

⁵⁰ Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 25^{ης} Ιουλίου 2001, *Deutsche Post AG-EE* (2001) L 331/40.

Επιπλέον, διευκρινίζεται ότι το πιο πάνω τεστ είναι ενδεικτικό και ότι δεν υπάρχει συγκεκριμένο ποσοστό απόκλισης στις τιμές χρέωσης μεταξύ των ανταγωνιστικών προϊόντων. Συνεπώς, δίνεται έτσι η ευελιξία στις αρχές ανταγωνισμού να λαμβάνουν υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που περιβάλουν την εκάστοτε υπόθεση.

Ο ΠΟΑ στην καταγγελία του κάνει λόγο για παραβάσεις του άρθρου 6(1)(α) του Νόμου, αναφέροντας συγκεκριμένα την παράβαση της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας με σοβαρές επιπτώσεις στους αγελαδοτρόφους μέλη του και στους τελικούς καταναλωτές γαλακτοκομικών προϊόντων και στην αντι-ανταγωνιστική συμπεριφορά και ακολουθούμενη πρακτική της κατέχουσας δεσπόζουσα θέση ΕΣΚ στις σχετικές αγορές.

Η Επιτροπή θα προχωρήσει σε οικονομική ανάλυση για να διαπιστωθεί κατά πόσο η καταγγελλόμενη ΕΣΚ, προέβηκε σε πωλήσεις σιτηρών με τιμές υπερβολικά μεγαλύτερες του κόστους με σκοπό την μεγιστοποίηση των κερδών, όπως έχει αναφερθεί στην καταγγελία και να διαπιστωθεί κατά πόσο έχει καταχραστεί τη δεσπόζουσα της θέση.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Η Επιτροπή σημειώνει ότι η Υπηρεσία μέσω ερωτηματολογίου που στάλθηκε στην ΕΣΚ στις 18/8/2015, ζήτησε διευκρινήσεις σχετικά με τις τιμές κόστους, τιμές πωλήσεων, συνολικές ποσότητες πωλήσεων και τιμολογιακή πολιτική. Στις 21/10/2015 η ΕΣΚ απέστειλε τις απαντήσεις της στην Υπηρεσία.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι στις 9/8/2016, η Υπηρεσία έστειλε δεύτερο ερωτηματολόγιο προς την ΕΣΚ για να συμπληρωθούν οι πίνακες που είχαν επισυναφθεί με καταστάσεις αποτελεσμάτων για κάθε κατηγορία σιτηρών καθώς και ανάλυση των εξόδων το οποίο και απαντήθηκε στις 22/9/2016. Η Επιτροπή σημειώνει ότι η Υπηρεσία κατά την μελέτη των απαντήσεων αυτών διαπίστωσε ότι η ΕΣΚ δεν είχε συμπληρώσει τους πίνακες ακριβώς όπως είχαν ζητηθεί. Για παράδειγμα, η Υπηρεσία ζήτησε ξεκάθαρη ανάλυση των εξόδων πωλήσεων και προώθησης, εξόδων διοίκησης και χρηματοδοτικών εξόδων σε πάγιο και μεταβλητό. Αυτή όμως η ανάλυση δεν παρουσιάστηκε. Η Υπηρεσία σε τηλεφωνική επικοινωνία με τον Λογιστή της ΕΣΚ ζήτησε να ετοιμαστούν οι πίνακες όπως είχαν αρχικά ζητηθεί. Στις 2/12/2016 ο Λογιστής της ΕΣΚ με ηλεκτρονικό μήνυμα απέστειλε τους πίνακες αυτούς. Η Υπηρεσία διαπίστωσε ότι ενώ τα έξοδα είχαν αναλυθεί σε πάγια και μεταβλητά, το ολικό ήταν διαφορετικό από αυτό που είχε αρχικά αποσταλεί στις 22/9/2016. Συνεπώς, η Υπηρεσία αποφάσισε να χρησιμοποιήσει τα στοιχεία που είχαν αποσταλεί στις 2/12/2016.

Η Επιτροπή προέβηκε σε επεξεργασία των εν λόγω στοιχείων καταλήγοντας στις ακόλουθες αναλύσεις ανά έτος, ανά είδος και εξόδων.

1. Ανάλυση λογιστικών αναλογιών (ratio analysis)

(i) ανά έτος

Ο συνολικός κύκλος εργασιών της ΕΣΚ από τις δραστηριότητες της στην αγορά, πώληση και εμπορία σιτηρών για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και την περίοδο που έληξε στις 27 Μαΐου 2015 ήταν € [], € [], € [], € [], € [], € [] και € [] ανά έτος σημειώνοντας [] για τα πρώτα δύο έτη ύψους []%, []% αντίστοιχα και [] για τα επόμενα τρία έτη ([]%⁵¹, ([]%) και ([]%) αντίστοιχα. Η [] στον κύκλο εργασιών της ΕΣΚ από το έτος 2009 μέχρι 2011, κατά κύριο λόγο, οφειλόταν στην [] της πώλησης σιτηρών σε μετρικούς τόνους για τα έτη 2009 και 2010 και στην συνεχόμενη [] της μέσης τιμής πώλησης σιτηρών ανά μετρικό τόνο για τα έτη 2009-2013. Από το 2013 και μετά, η μέση τιμή πώλησης σιτηρών ανά μετρικό τόνο άρχισε να [] .

Το συνολικό κόστος αγοράς σιτηρών για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015 έφθασε τα € [], € [], € [], € [], € [], € [] και € [] ανά έτος σημειώνοντας [] για τα πρώτα δύο έτη ύψους []% και []% αντίστοιχα και [] για τα επόμενα τρία έτη ([]%), ([]%), ([]%) αντίστοιχα. Η [] στο συνολικό κόστος αγοράς σιτηρών οφείλεται στην [] της αγοράς σιτηρών σε μετρικούς τόνους αλλά κυρίως της μέσης τιμής αγοράς σιτηρών ανά μετρικό τόνο η οποία είχε αυξητική τάση για όλα τα έτη 2009-2013.

Τα αποτελέσματα της ΕΣΚ παρουσίασαν μικτό κέρδος/(ζημία) για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015 ύψους (€ []), € [], € [], € [], € [], € [] και € [] ανά έτος καταλήγοντας σε περιθώριο μικτού κέρδους/(ζημιάς) ύψους ([]%), []%, []%, []%, []%, []% και []% αντίστοιχα. Η [] του περιθωρίου μικτού κέρδους/(ζημιάς) από το έτος 2009 στο 2010 οφείλεται κυρίως στην μεγαλύτερη [] της μέσης τιμής πωλήσεων σιτηρών με []% σε σύγκριση με την [] του μέσου κόστους πώλησης σιτηρών με []%.

Τα τελικά συνολικά αποτελέσματα της ΕΣΚ για τα έτη που έληξαν 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και 2015 παρουσίασαν καθαρά κέρδη/(ζημία) πριν τη φορολογία ύψους (€ []), € [], € [], € [], (€ []), (€ []) και (€ []) αντίστοιχα. Σημαντικός παράγοντας για την παρουσίαση [] στα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2013, 2014 και 2015 οφείλεται σχεδόν ολοκληρωτικά στα [] ποσά άμεσων εξόδων και εξόδων διοικητικής λειτουργίας.

Ακολουθεί γραφική παράσταση η οποία παρουσιάζει τα περιθώρια επικερδότητας των συνολικών αποτελεσμάτων της ΕΣΚ από τις δραστηριότητες της στην αγορά, πώληση και εμπορία σιτηρών για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015.

Γραφική Παράσταση 6

[]

Ακολουθεί γραφική παράσταση, η οποία παρουσιάζει τη μέση τιμή πώλησης και του κόστους πωλήσεων⁵² της ΕΣΚ ανά μετρικό τόνο σιτηρών για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015.

⁵¹ Οι αριθμοί που εμπρικλείονται σε παρενθέσεις ([]) αφορούν αρνητικά ποσά / ποσοστά.

⁵² Κόστος πωληθέντων είναι το κόστος αγοράς των πωληθέντων προϊόντων μιας επιχείρησης και ισούται με το συνολικό ποσό με το οποίο επιβαρύνθηκε προκειμένου να αποκτήσει τα εμπορεύματα της.

Γραφική Παράσταση 7
[]

Ακολουθεί γραφική παράσταση, η οποία παρουσιάζει το μέσο κέρδος/(ζημιά) της ΕΣΚ ανά μετρικό τόνο σιτηρών για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015.

Γραφική Παράσταση 8
[]

Εκτός από τις πιο πάνω αναλύσεις θα ήταν σκόπιμο να αναφερθεί ο όγκος πωλήσεων που αφορούν τα υπό εξέταση έτη 2009-2015. Ο πιο κάτω πίνακας 7 δεικνύει ότι για την αγορά κριθαριού υπάρχει μια μεγάλη [] τάση αφού το 2009 η ΕΣΚ εμπορεύθηκε [] μ. τ. κριθαριού ενώ το 2015 η ποσότητα αυτή ανερχόταν σε μόλις [] μ.τ. Για την αγορά αραβόσιτου, μέχρι το 2010 υπήρχε [] τάση αλλά μετά ακολούθησε την ίδια [] τάση αφού το 2010 η ποσότητα που εμπορεύονταν ήταν [] μ.τ και το 2015 η ποσότητα αυτή ανερχόταν σε μόλις [] μ.τ. Όπως διαφαίνεται την ίδια [] τάση ακολούθησαν όλα τα είδη σιτηρών. Η συνολική ποσότητα σιτηρών που εμπορεύθηκαν το 2009 ήταν [] μ.τ. ενώ το 2015 η ποσότητα αυτή ανερχόταν σε μόλις [] μ.τ.

Οι λόγοι για την [] αυτή τάση στον όγκο πωλήσεων της ΕΣΚ σχετίζεται άμεσα με την παγκόσμια οικονομική κρίση που ξεκίνησε το 2011 αλλά και την οικονομική κρίση που εντατικοποιήθηκε το 2013 στην κυπριακή αγορά λόγω των σοβαρών προβλημάτων που αντιμετώπισε ο τραπεζικός τομέας με κατ ευθείαν αντίκτυπο στην κυπριακή αγορά. Η συρρίκνωση αυτή της αγοράς είναι εμφανής, αφού το μερίδιο αγοράς της ΕΣΚ [], καθώς επίσης [] και τα μερίδια αγοράς των ανταγωνιστών της.

Επίσης, η ΕΣΚ αντιμετώπισε αρκετά οργανωτικά προβλήματα, όπως [] διαχείριση των εξόδων τα οποία προκάλεσαν [] [] στην εταιρεία όπως διαφαίνεται στην γραφική παράσταση 3. Η ΕΣΚ λόγω της οικονομικής κρίσης και λαμβανομένου υπόψη των μειωμένων πωλήσεων της για να παραμείνει ανταγωνιστική και για να αυξήσει το μερίδιο αγοράς της μείωσε τις τιμές των σιτηρών πιστεύοντας πως οι πωλήσεις σιτηρών θα αυξηθούν. Παρόλα αυτά οι ποσότητες εμπορευμάτων που πωλήθηκαν όχι μόνο δεν αυξήθηκαν αλλά μειώθηκαν με αποτέλεσμα να μειωθούν σημαντικά τα έσοδα και τα κέρδη.

Πίνακας 7

Ποσότητες εμπορευμάτων που πωλήθηκαν ανά προϊόν για τα έτη 2009-2015								
Προϊόν	2009 (MT)	2010 (MT)	2011 (MT)	2012 (MT)	2013 (MT)	2014 (MT)	2015 (MT)	ΣΥΝΟΛΟ
Κριθάρι για κτηνοτροφική χρήση	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]
Αραβόσιτος για κτηνοτροφική χρήση	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]
Σιτάρι για κτηνοτροφική χρήση	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]
Σογιάλευρο για κτηνοτροφική χρήση	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]
Ηλιανθόπιπτα για κτηνοτροφική χρήση	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]
Ολικόν	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]

Από τον πιο πάνω πίνακα φαίνεται ότι το κριθάρι για κτηνοτροφική χρήση για το οποίο η ΕΣΚ κατέχει δεσπόζουσα θέση είναι και το προϊόν με τον μεγαλύτερο όγκο πωλήσεων σε MT κατά τον ουσιώδη χρόνο, με εξαίρεση το 2013, στο οποίο οι πωλήσεις του αραβόσιτου για κτηνοτροφική χρήση ξεπερνούν οριακά τις αντίστοιχες πωλήσεις του κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση. Στο σύνολο των πωλήσεων της ΕΣΚ το κριθάρι για κτηνοτροφική χρήση κατά τον ουσιώδη χρόνο είναι το προϊόν με τον μεγαλύτερο όγκο πωλήσεων σε MT.

Γραφική Παράσταση 9
[]

Συνεπώς όπως διαφάνηκε από τα πιο πάνω, τα ετήσια αποτελέσματα της ΕΣΚ δεικνύουν μια καθοδική πορεία ιδιαίτερα από το έτος 2013 και μετά. Ο κύκλος εργασιών μειώθηκε από €[] το 2009 σε €[] από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015. Η μικτή ζημιά για το 2009 ήταν €[] και από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015 ήταν μικτό κέρδος ύψους €[]. Επίσης καθαρή ζημιά για το 2009 ήταν €[] και €[] από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015. Επίσης με βάση την Γραφική Παράσταση 1 η οποία παρουσιάζει συνοπτικά τα περιθώρια επικερδότητας των συνολικών αποτελεσμάτων της ΕΣΚ από την εμπορία σιτηρών, διαπιστώνεται ότι το περιθώριο κέρδους/ζημιάς εργασιών κυμαίνεται για τα έτη 2009-2015 από -[]% μέχρι -[]% αλλά με ανώτερη τιμή το 2012 στα []%. Επισημαίνεται ότι από το έτος 2013 και έπειτα παρουσιάστηκαν κατ' εξακολούθηση ζημιές.

(ii) ανά είδος σιτηρών

Η μέση τιμή πώλησης κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση ανά MT από την ΕΣΚ προς τους πελάτες της για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015 ήταν €[], €[], €[], €[], €[], €[], και €[] από την οποία οι €[], €[], €[], €[], €[], €[] και €[] αφορούν το μέσο κόστος πώλησης του, καταλήγοντας σε μέσο κέρδος/(ζημιά) εργασιών από την εμπορία κριθαριού ανά μετρικό τόνο για

τα πιο πάνω έτη στα (€ []), € [] € [], € [], (€ []), (€ []), και (€ []) αντίστοιχα. Η αύξηση του περιθωρίου κέρδους εργασιών από το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2009 μέχρι το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2010 οφείλεται κυρίως στην μεγαλύτερη αύξηση της μέσης τιμής πωλήσεων κριθαριού με []% σε σύγκριση με την αύξηση του μέσου κόστους πώλησης κριθαριού με []%. Επιπρόσθετα σημαντικός παράγοντας για την παρουσίαση ζημιών εργασιών από την εμπορία κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση στο έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2009 οφείλεται κυρίως στην πώληση του κριθαριού κάτω του κόστους. Ενώ τα έτη 2010-2012 η ΕΣΚ είχε μέσο [] από εργασίες, τα έτη 2013-2015 προέκυψε μέση [] από εργασίες λόγω των υπέρογκων εξόδων διοικητικής λειτουργίας αλλά και της πρόνοιας για επισφαλείς απαιτήσεις που αναγνωρίστηκε το 2013 αυξάνοντας τα έξοδα αυτά που καταμερίζονται για το κριθάρι για κτηνοτροφική χρήση σε € [] ενώ για το προηγούμενο έτος 2012 τα έξοδα διοικητικής λειτουργίας ανέρχονταν σε € []. Ακολουθεί γραφική παράσταση η οποία παρουσιάζει τα περιθώρια επικερδότητας των αποτελεσμάτων της ΕΣΚ από τις δραστηριότητες της στην αγορά, πώληση και εμπορία κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015.

Γραφική Παράσταση 10

[]

Ακολουθεί γραφική παράσταση, η οποία παρουσιάζει την μέση τιμή πώλησης και κόστους της ΕΣΚ ανά μετρικό τόνο κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015.

Γραφική Παράσταση 11

[]

Ακολουθεί γραφική παράσταση, η οποία παρουσιάζει το μέσο κέρδος/(ζημιά) της ΕΣΚ ανά μετρικό τόνο κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015.

Γραφική Παράσταση 12

[]

Η μέση τιμή πώλησης αραβόσιτου για κτηνοτροφική χρήση ανά MT από την ΕΣΚ προς τους πελάτες της για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 ήταν € [], € [], € [], € [], € [], € [], από την οποία οι € [], € [], € [], € [], € [], € [], αφορούν το μέσο κόστος πώλησης του καταλήγοντας σε μέσο κέρδος/(ζημιά) εργασιών από την εμπορία αραβόσιτου για κτηνοτροφική χρήση ανά μετρικό τόνο για τα πιο πάνω έτη στις € [], € [], € [], € [], (€ []), (€ []) αντίστοιχα. Η αύξηση του περιθωρίου κέρδους εργασιών από το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2009 μέχρι το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2010 οφείλεται κυρίως στην μεγάλη αύξηση της ποσότητας εμπορευμάτων που πωλήθηκαν σε συνδυασμό με την ίδια περίπου αύξηση του μέσου κόστους πώλησης αραβόσιτου για κτηνοτροφική χρήση με []% σε σύγκριση με την αύξηση της μέσης τιμής πώλησης αραβόσιτου για κτηνοτροφική χρήση με []%. Η μείωση περιθωρίου κέρδους εργασιών της ΕΣΚ από την εμπορία αραβόσιτου για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2011 οφείλεται στην μεγαλύτερη αύξηση του μέσου κόστους πώλησης ανά μετρικό τόνο με []% σε σύγκριση με την αύξηση της μέσης τιμής πώλησης ανά μετρικό τόνο με []%. Η αύξηση του περιθωρίου κέρδους εργασιών της ΕΣΚ από την εμπορία αραβόσιτου για κτηνοτροφική χρήση για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2012 οφείλεται στην μεγαλύτερη μείωση του μέσου κόστους πώλησης ανά μετρικό τόνο με []% σε σύγκριση με την μείωση της μέσης τιμής πώλησης ανά μετρικό τόνο με []%.

Η μεγάλη [] του περιθωρίου [] εργασιών της ΕΣΚ από την εμπορία αραβόσιτου για κτηνοτροφική χρήση για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2013 δεν οφείλεται σε διαφορά του μέσου κόστους πώλησης ανά μετρικό τόνο σε σύγκριση με τη μέση τιμή πώλησης ανά μετρικό τόνο αφού αυτά παρέμειναν στα ίδια επίπεδα. Η [] αυτή οφείλεται στα [] έξοδα διοικητικής λειτουργίας αλλά και πρόνοιας για επισφαλείς απαιτήσεις που αναγνωρίστηκε το 2013 αυξάνοντας τα έξοδα αυτά που καταμερίζονται για τον αραβόσιτο για κτηνοτροφική χρήση σε € [] ενώ για το προηγούμενο έτος 2012 τα έξοδα διοικητικής λειτουργίας ανέρχονταν σε € [].

Ακολουθεί γραφική παράσταση, η οποία παρουσιάζει τα περιθώρια επικερδότητας των αποτελεσμάτων της ΕΣΚ από τις δραστηριότητες της στην αγορά, πώληση και εμπορία αραβόσιτου για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 και 2014 και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015:

Γραφική Παράσταση 13

[]

Ακολουθεί γραφική παράσταση, η οποία παρουσιάζει τη μέση τιμή πώλησης και κόστους της ΕΣΚ ανά μετρικό τόνο αραβόσιτου για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη που έληξαν 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, και 2014 και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015:

Γραφική Παράσταση 14

[]

Ακολουθεί γραφική παράσταση, η οποία παρουσιάζει το μέσο κέρδος/(ζημιά) της ΕΣΚ ανά μετρικό τόνο αραβόσιτου για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη που έληξαν 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 και 2014 και για την περίοδο από 1^η Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015:

Γραφική Παράσταση 15

[]

Η μέση τιμή πώλησης σιταριού για κτηνοτροφική χρήση ανά MT από την ΕΣΚ προς τους πελάτες της για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2011, 2014 και για την περίοδο που έληξε στις 27 Μαΐου 2015 ήταν € [], € [], και € [] από την οποία οι € [], € [] και € [] και αφορούν το μέσο κόστος πώλησης του, καταλήγοντας σε μέσο κέρδος/(ζημιά) εργασιών από την εμπορία σιταριού για κτηνοτροφική χρήση ανά μετρικό τόνο για τα πιο πάνω έτη στα € [], (€ []), και € [] αντίστοιχα. Το έτος 2011 η ΕΣΚ είχε [] από εργασίες, ενώ το έτος 2014 αυτό, έγινε [] από εργασίες η οποία έγινε μηδαμινό κέρδος για την περίοδο 2015.

Για το έτος 2014 ο λόγος για την μικρή μείωση του περιθωρίου ζημιάς εργασιών σε σύγκριση με το έτος 2013 ήταν η σχεδόν ίδια μείωση της μέσης τιμής πωλήσεων σιταριού για κτηνοτροφική χρήση με []% και μέσου κόστους πώλησης

κριθαιρίου με []%. Η μείωση του περιθωρίου ζημιάς εργασιών συνεχίστηκε σε μεγαλύτερο βαθμό και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015.

Ακολουθεί γραφική παράσταση, η οποία παρουσιάζει τα περιθώρια επικερδότητας των αποτελεσμάτων της ΕΣΚ από τις δραστηριότητες της στην αγορά, πώληση και εμπορία σιταριού για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015.

Γραφική Παράσταση 16

[]

Ακολουθεί γραφική παράσταση η οποία παρουσιάζει τη μέση τιμή πώλησης και κόστους της ΕΣΚ ανά μετρικό τόνο σιταριού για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015.

Γραφική Παράσταση 17

[]

Ακολουθεί γραφική παράσταση, η οποία παρουσιάζει το μέσο κέρδος/(ζημιά) αποτελεσμάτων της ΕΣΚ ανά μετρικό τόνο σιταριού για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015.

Γραφική Παράσταση 18

[]

Η μέση τιμή πώλησης σογιάλευρου για κτηνοτροφική χρήση ανά MT από την ΕΣΚ προς τους πελάτες της για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2014 και για την περίοδο που έληξε στις 27 Μαΐου 2015 ήταν €[], και €[] από την οποία οι €[] και €[] αφορούν το μέσο κόστος πώλησης του, καταλήγοντας σε μέση [] εργασιών από την εμπορία σογιάλευρου ανά μετρικό τόνο για τα πιο πάνω έτη στα (€[]), και (€[]) αντίστοιχα. Το μέσο [] από εργασίες που υπήρχε για τα προηγούμενα έτη έγινε μέση [] από εργασίες τα έτη 2013-2015. Για το έτος 2014 ο λόγος για την ακόμη περισσότερη αύξηση στο περιθώριο [] εργασιών ήταν η μεγαλύτερη μείωση της μέσης τιμής πωλήσεων σογιάλευρου για κτηνοτροφική χρήση με []% σε σύγκριση με την μικρότερη μείωση του μέσου κόστους πώλησης σογιάλευρου για κτηνοτροφική χρήση με []%.

Ακολουθεί γραφική παράσταση, η οποία παρουσιάζει τα περιθώρια επικερδότητας των αποτελεσμάτων της ΕΣΚ από τις δραστηριότητες της στην αγορά, πώληση και εμπορία σογιάλευρου για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015.

Γραφική Παράσταση 19

[]

Ακολουθεί γραφική παράσταση η οποία παρουσιάζει τη μέση τιμή πώλησης και κόστους της ΕΣΚ ανά μετρικό τόνο σογιάλευρου για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015.

Γραφική Παράσταση 20

[]

Ακολουθεί γραφική παράσταση η οποία παρουσιάζει το μέσο κέρδος/(ζημιά) αποτελεσμάτων της ΕΣΚ ανά μετρικό τόνο σογιάλευρου για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015.

Γραφική Παράσταση 21

[]

Η μέση τιμή πώλησης ηλιανθόπιπτας για κτηνοτροφική χρήση ανά MT από την ΕΣΚ προς τους πελάτες της για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2014 ήταν €[] από την οποία τα €[] αφορούν το μέσο κόστος πώλησης του, καταλήγοντας σε μέση ζημιά εργασιών από την εμπορία σιταριού για κτηνοτροφική χρήση ανά μετρικό τόνο για τα πιο πάνω έτη στα (€[]). Για το έτος 2014 ο λόγος για την συνέχιση του περιθωρίου ζημιάς εργασιών ήταν περισσότερο η μείωση στην ποσότητα εμπορευμάτων που πωλήθηκαν.

Ακολουθεί γραφική παράσταση, η οποία παρουσιάζει τα περιθώρια επικερδότητας των αποτελεσμάτων της ΕΣΚ από τις δραστηριότητες της στην αγορά, πώληση και εμπορία ηλιανθόπιπτας για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015.

Γραφική Παράσταση 22

[]

Ακολουθεί γραφική παράσταση η οποία παρουσιάζει τη μέση τιμή πώλησης και κόστους της ΕΣΚ ανά μετρικό τόνο ηλιανθόπιπτας για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015.

Γραφική Παράσταση 23

[]

Ακολουθεί γραφική παράσταση η οποία παρουσιάζει το μέσο κέρδος/(ζημιά) αποτελεσμάτων της ΕΣΚ ανά μετρικό τόνο ηλιανθόπιπτας για κτηνοτροφική χρήση για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015.

Γραφική Παράσταση 24

[]

Συγκεκριμένα το μέσο κέρδος/(ζημιά) εργασιών ανά μετρικό τόνο και για τα αντίστοιχα έτη το ποσοστό κέρδους/(ζημιάς) εργασιών από την εμπορία των πιο κάτω σιτηρών όπως καταγράφηκαν στα Γραφήματα της Επιτροπής ήταν ως εξής:

- Από την εμπορία κριθαιρίου για κτηνοτροφική χρήση: (€[]), €[], €[], €[], (€[]), (€[]), και (€[]) δηλαδή ([]%), []%, []%, []%, ([]%), ([]%) και ([]%) για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015 αντίστοιχα.
- Από την εμπορία αραβόσιπου για κτηνοτροφική χρήση: €[], €[], €[], €[], (€[]), (€[]) και (€[]) δηλαδή []%, []%, []%, []%, ([]%), ([]%) και ([]%) για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου

2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015 αντίστοιχα.

- Από την εμπορία σιταριού για κτηνοτροφική χρήση € [], € [], € [], € [], (€ []), (€ []), και € [] δηλαδή []%, []%, []%, []%, ([]%), ([]%) και []% για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015 αντίστοιχα.
- Από την εμπορία σογιάλευρου για κτηνοτροφική χρήση (€ []), (€ []), € [], € [], (€ []), € []), και (€ []) δηλαδή ([]%), ([]%), []%, []%, ([]%), ([]%) και ([]%) για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015 αντίστοιχα.
- Από την εμπορία ηλιανθόπιπτας για κτηνοτροφική χρήση € [], € [], € [], € [], (€ []), (€ []), και (€ []) δηλαδή []%, []%, []%, []%, ([]%), ([]%) και ([]%) για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015 αντίστοιχα.

(iii) άμεσων εξόδων και εξόδων διοικητικής λειτουργίας

Επισημαίνεται ότι, μέρος των καταστάσεων αποτελεσμάτων που δόθηκαν στην Υπηρεσία από την ΕΣΚ είναι και οι πίνακες ανάλυσης εξόδων για τα υπό αναφορά έτη 2009-2014⁵³. Η Επιτροπή εξέτασε τους εν λόγω πίνακες και διαπίστωσε ότι όσον αφορά τα άμεσα έξοδα (δηλαδή τα έξοδα τα οποία σχετίζονται άμεσα με την παραγωγή των προϊόντων μιας επιχείρησης), είναι πολύ [] από τα έξοδα διοικητικής λειτουργίας της εταιρείας (τα έξοδα τα οποία σχετίζονται με τις διοικητικές δραστηριότητες της εταιρείας). Τα σιτηρά είναι η τροφή για τα ζώα και η πρώτη ύλη για τους κτηνοτρόφους, οι οποίοι θα μετατρέψουν τα σιτηρά αυτά σε γάλα, χαλούμι και κρέας τα οποία θα διατεθούν στην αγορά για τον τελικό καταναλωτή. Δηλαδή τα σιτηρά είναι αναγκαία για την δημιουργία κύριων προϊόντων στην αγορά και όχι προϊόντων πολυτελείας.

Συγκεκριμένα από τους εν λόγω πίνακες ανάλυσης εξόδων της ΕΣΚ και από τις λογιστικές αναλογίες που υπολογίστηκαν από την Επιτροπή (Γραφική Παράσταση 20) διαπιστώθηκαν τα εξής: Το ποσοστό εξόδων εργατικού προσωπικού ως προς το σύνολο των άμεσων εξόδων κυμαινόταν από []% μέχρι []% για τα έτη 2009-2014 και συνολικά για τα έξι χρόνια σε € [] από € []. Αυτό δεικνύει ότι πέραν του [] των άμεσων εξόδων αφορούσε πληρωμές σε μισθούς εργατικού προσωπικού. Το ποσοστό μισθών/ωφελημάτων προσωπικού διοικητικής λειτουργίας ως προς το σύνολο των εξόδων διοικητικής λειτουργίας κυμαινόταν από []% μέχρι []% για τα έτη 2009-2014 και συνολικά για τα έξι χρόνια σε € [] από € []. Αυτό δεικνύει ότι τα ετήσια ποσά που πληρώνονταν ως μισθοί/ωφελήματα στους διοικητικούς υπαλλήλους της ΕΣΚ ήταν []. Το ποσοστό ολικών μισθών εργατικού και διοικητικού προσωπικού ως προς το σύνολο όλων των εξόδων κυμαινόταν από []% μέχρι []% για τα έτη 2009-2014 και συνολικά για τα έξι χρόνια σε € [] από € []. Επίσης το ποσοστό ολικών εξόδων ως προς τα εισοδήματα κυμαίνεται από []% μέχρι []%.

Γραφική Παράσταση 25

[]

Συνεπώς προκύπτει ότι υφίσταντο [] έξοδα διοικητικής λειτουργίας απ' ό,τι άμεσα έξοδα. Παρόλα αυτά διαφαίνεται ότι η ΕΣΚ δεν τα ενσωμάτωσε στη τιμή του κάθε είδους σιτηρού γεγονός το οποίο αποδεικνύεται από την προαναφερθείσα ζημιογόνα πορεία της.

2. Παρατηρήσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας στους Ετήσιους Ελεγμένους Λογαριασμούς

Η Επιτροπή σε αυτό το σημείο έκρινε σκόπιμο να επισημάνει τα κάτωθι:

Η Ελεγκτική Υπηρεσία είναι η αρμόδια Αρχή που ελέγχει και ετοιμάζει Ελεγμένες Οικονομικές Καταστάσεις για την ΕΣΚ. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων της ΕΣΚ για το έτος 2009, η Ελεγκτική Υπηρεσία συμπεριέλαβε στην Έκθεση της παράγραφο «Βάση για Γνώμη με Επιφύλαξη». Η παράγραφος αυτή αναφέρει ότι η ΕΣΚ αποφάσισε όπως από [] αποσβένει τα περιουσιακά στοιχεία υπό μίσθωση για την περίοδο διάρκειας του συμβολαίου μίσθωσης. Με βάση την εν λόγω απόφαση, οι οικοδομές, τα θεμέλια και οι δρόμοι υπό μίσθωση θα αποσβένονταν σε σύνολο [] και [] χρόνων και οι ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις σε σύνολο [] χρόνων, σε σύγκριση με περίοδο 33 1/3 και 10 χρόνων αντίστοιχα, που είναι η εκτιμώμενη ωφέλιμη ζωή των περιουσιακών στοιχείων παρόμοιας φύσης που εμπίπτουν στις ίδιες κατηγορίες παγίων με αυτά που έχουν εκμισθωθεί.

Σύμφωνα με το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 17 «Μισθώσεις», η πολιτική απόσβεσης των περιουσιακών στοιχείων υπό μίσθωση, πρέπει να είναι συνεπής με την πολιτική απόσβεσης των ιδιόκτητων περιουσιακών στοιχείων, ενώ σε περίπτωση ύπαρξης σημαντικής αβεβαιότητας ως προς τη μεταβίβαση της κυριότητας των στοιχείων υπό μίσθωση στο μισθωτή κατά τη λήξη του συμβολαίου μίσθωσης, τα περιουσιακά στοιχεία θα πρέπει να αποσβένονται κατά περίοδο μίσθωσης ή της διάρκειας της ωφέλιμης ζωής τους, όποια από τις δύο είναι η μικρότερη.

Βάσει των πιο πάνω, η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας εξέφρασε την γνώμη ότι η πιο πάνω τακτική δεν συνάδει με το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 17 «Μισθώσεις». Η πρόβλεψη για απόσβεση για τα περιουσιακά στοιχεία υπό μίσθωση για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2009 θα έπρεπε να ήταν € [] με βάση τη μέθοδο σταθερής απόσβεσης χρησιμοποιώντας ετήσια ποσοστά []% για τις οικοδομές, θεμέλια και δρόμους και []% για τις ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις, σε σύγκριση με € [] που χρεώθηκε στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Επομένως, τα πάγια ενεργητικά στοιχεία θα έπρεπε να μειωθούν με συσσωρευμένες αποσβέσεις ύψους € [], το καθαρό πλεόνασμα χρήσης να μειωθεί κατά € [] και το συσσωρευμένο έλλειμμα να αυξηθεί κατά € [].

Το 2010, η Ελεγκτική Υπηρεσία συμπεριέλαβε την ίδια παράγραφο.

⁵³ Οι καταστάσεις αποτελεσμάτων για την περίοδο μέχρι 27/5/2015 δεν είχαν ετοιμαστεί.

Το 2011, η Ελεγκτική Υπηρεσία εκτός από την πιο πάνω παράγραφο, εξέφρασε αρνητική γνώμη για τις Οικονομικές Καταστάσεις της ΕΣΚ, γεγονός το οποίο θεωρείται πολύ σοβαρό για την ορθότητα των Οικονομικών Καταστάσεων. Μεταξύ άλλων, αναφέρονται τα εξής:

- Τακτική που δεν συνάδει με το ΔΛΠ 17 «Μισθώσεις» όπως και τα δυο προηγούμενα έτη.
- Τακτική που δεν συνάδει με το ΔΛΠ 20 «Λογιστική των κρατικών επιχορηγήσεων και γνωστοποίηση της κρατικής υποστήριξης».
- Τακτική που δεν συνάδει με το ΔΛΠ 39 «Χρηματοοικονομικά μέσα: αναγνώριση και επιμέτρηση». Η ΕΣΚ θα έπρεπε να είχε προβεί σε πρόβλεψη για επισφαλείς απαιτήσεις σημαντικού ποσού το οποίο δεν μπορούσε να υπολογισθεί λόγω των σημαντικών αδυναμιών στο σύστημα χρεωστών και εισπράξεων.
- Τα αποθέματα σιτηρών και οι πωλήσεις της ΕΣΚ που εμφανίζονται στον ισολογισμό και στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων, τα ελεγκτικά τεκμήρια των οποίων υπήρχαν στην διάθεσή των ελεγκτών για επιβεβαίωση ποσοτήτων αποθεμάτων και ύψος πωλήσεων, ήταν περιορισμένα λόγω σημαντικών αδυναμιών στο σύστημα διαχείρισης των αποθεμάτων και στη διαδικασία των πωλήσεων. Συγκεκριμένα η Έκθεση Ελεγκτή αναφέρει: «Κατά την γνώμη μου, λόγω της σοβαρότητας των θεμάτων που αναφέρονται στην παράγραφο της βάσης για αρνητική γνώμη, οι οικονομικές καταστάσεις δεν δίνουν αληθινή και δίκαιη εικόνα της χρηματοοικονομικής θέσης της Επιτροπής Σιτηρών Κύπρου...»

Η Επιτροπή σημειώνει ότι ο Λογιστής της ΕΣΚ είχε ενημερώσει την Υπηρεσία τηλεφωνικώς ότι για τα έτη 2012, 2013 και 2014, δεν είχε ακόμη διεκπεραιωθεί ο έλεγχος και ως εκ τούτου οι Οικονομικές Καταστάσεις που έχουν αποσταλεί θεωρούνται ανεξέλεγκτες.

3. Συμπέρασμα οικονομικής ανάλυσης

Από τα πιο πάνω συμπεραίνονται τα εξής:

Η ΕΣΚ, επηρεαζόμενη από την οικονομική κρίση, είχε σημαντική μείωση στον όγκο πωλήσεων των σιτηρών της από το έτος 2009 μέχρι το 2015, ενώ τα σχετικά μερίδια αγοράς της σε γενικές γραμμές δεν επηρεάστηκαν. Η επικερδότητα της ΕΣΚ, ως αυτή διαφαίνεται από τις λογιστικές αναλογίες, περιθώριο μικτού κέρδους/(ζημιάς), περιθώριο κέρδους/(ζημιάς) εργασιών, υπέστη σημαντική μείωση σε σημείο που η εμπορία σιτηρών για την ΕΣΚ να είναι πλέον ζημιογόνα. Οι εξωτερικοί παράγοντες (όπως η οικονομική κρίση), αλλά και τα αυξημένα έξοδα της εταιρείας προκάλεσαν σοβαρές ζημιές στην εταιρεία.

Παρόλα αυτά όπως διαφάνηκε, η εταιρεία προτίμησε να αυξήσει περισσότερο τις ζημιές παρά τις τιμές των σιτηρών για να μείνει ανταγωνιστική στην αγορά και να αυξήσει τις πωλήσεις της. Δηλαδή η ΕΣΚ, δεν μετακύλησε τις ζημιές αυτές (πχ τα υπέρογκα ποσά σε μισθούς και ωφελήματα) στις τιμές των σιτηρών, ούτως ώστε αυτές να μην είναι ψηλές και να παραμένουν τα προϊόντα της εμπορεύσιμα.

Αξιολόγηση των θέσεων της καταγγέλλουσας εταιρείας

Η Επιτροπή, προτού καταλήξει επί τους ισχυρισμούς της καταγγέλλουσας εταιρείας ΠΟΑ στην καταγγελία της, προβαίνει σε αξιολόγηση των σημείων που τέθηκαν από αυτήν επί της προκαταρκτικής θέσης της Επιτροπής που της κοινοποιήθηκε.

Σύμφωνα με τις εν λόγω γραπτές θέσεις, ο ΠΟΑ υποστηρίζει ότι «το κόστος της ΕΣΚ είναι υπερβολικά υψηλό και μη αποτελεσματικό... δεν είναι στο επίπεδο που αναμένεται να επιβαρύνει μια επιχείρηση που δραστηριοποιείται στην αγορά υπό συνθήκες εύλογης αποδοτικότητας. Ούτε και αντιπροσωπεύει το κόστος λειτουργίας που απαιτείται για τη δραστηριοποίηση ενός νέου ανταγωνιστή στην αγορά.»

Η Επιτροπή δεν υποστήριξε το αντίθετο, αφού όπως προκύπτει από την επιστολή που κοινοποιήθηκε στον ΠΟΑ από την Επιτροπή στις 11/6/2018, αφιερώθηκε ολόκληρο κομμάτι της οικονομικής ανάλυσης στις αναλύσεις εξόδων της ΕΣΚ. Συγκεκριμένα, έγινε ανάλυση των άμεσων εξόδων και εξόδων διοικητικής λειτουργίας στην οποία διαφαίνεται η μεγάλη δυσαναλογία μεταξύ αυτών και επίσης το μεγάλο ποσοστό των μισθών/ωφελημάτων προσωπικού διοικητικής λειτουργίας ως προς το σύνολο των εξόδων διοικητικής λειτουργίας τα οποία κυμαίνονταν από []% μέχρι []% για τα έτη 2009-2014.

Ο ΠΟΑ επίσης, σύμφωνα με τις γραπτές του θέσεις, αναφέρει ότι η Υπηρεσία της Επιτροπής δεν βάσισε την οικονομική ανάλυση της στην ανταγωνιστική τιμή, δηλαδή «την τιμή που θα επικρατούσε στην αγορά υπό κανονικές συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού» και ότι «η χρήση του κόστους της ΕΣΚ θα οδηγούσε σε παραπλανητικά συμπεράσματα, καθώς οι σχετικές οικονομικές αναλύσεις που βασίζονται στο κόστος της ΕΣΚ θα απέκρυβαν τις στρεβλώσεις που προκαλούντο στην αγορά λόγω της δραστηριοποίησης μιας αναποτελεσματικής επιχείρησης, η οποία κατέχει δεσπόζουσα θέση.»

Ο ΠΟΑ αναφέρεται επίσης στο ότι «η ανάλυση της κερδοφορίας της ΕΣΚ (π.χ. εκτίμηση λογιστικών αναλογιών), ενδεχομένως βάσει των στοιχείων που περιλαμβάνονται στις καταστάσεις οικονομικών αποτελεσμάτων της ΕΣΚ, δεν συνδέεται ή/και σχετίζεται με τον υπολογισμό ή/και την εκτίμηση της οικονομικής αξίας των σχετικών προϊόντων και της ανταγωνιστικής τιμής πώλησης αυτών.»

«Είναι η θέση μας ότι η υπερβολική τιμολόγηση δεν κρίνεται βάσει της ανάλυσης κερδοφορίας, αλλά βάσει της σχέση της τιμής πώλησης των σχετικών προϊόντων με το υποστηρίζον κόστος τους, και σε κάθε περίπτωση σε σύγκριση με την οικονομική αξία τους.»

Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι, η αξιολόγηση που πραγματοποιήσε σε σχέση με τον ισχυρισμό της ύπαρξης υπερβολικής τιμολόγησης εσιτάστηκε στον έλεγχο των οικονομικών στοιχείων της δεσπόζουσας επιχείρησης. Συγκεκριμένα, οι δείκτες στους οποίους βασίστηκε η Επιτροπή αφορούσαν την συσχέτιση μεταξύ της τιμής πώλησης και του κόστους/εξόδων. Επιπλέον, δεν μπορούσε η Επιτροπή να αγνοήσει το γεγονός ότι η ΕΣΚ είχε ψηλά κόσθη, τα οποία δεν μετακύλησε στις τιμές πώλησης των σιτηρών. Η αιτία ύπαρξης ψηλών κόστων ή κακής οικονομικής διαχείρισης δεν αφορά ζήτημα που

δύναται να εξεταστεί η Επιτροπή. Η ΕΣΚ ανέκαθεν είχε όλες τις υποδομές όσον αφορά την εισαγωγή, αποθήκευση και εμπορία σιτηρών και ως εκ τούτου υψηλότερα κόστη και προβάδισμα σε σύγκριση με άλλες εταιρείες. Παρόλο που μετά την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και μετά την τροποποίησης του Κεφ. 68 με το Νόμο 143(Ι)/2004 και την κατάργηση του μονοπωλίου στον τομέα της εμπορίας σιτηρών εντός της Κυπριακής Δημοκρατίας, η ΕΣΚ διατήρησε εγκαταστάσεις αποθηκευτικών χώρων για σιτηρά που απέκτησε με κρατικούς πόρους πριν από την προαναφερόμενη τροποποίηση του Κεφ. 68.

Η Επιτροπή σε αυτό το στάδιο επιθυμεί να τονίσει ότι συμφωνεί με τον ΠΟΑ ότι η κερδοφορία της ΕΣΚ δεν συνδέεται με την οικονομική αξία/ανταγωνιστική τιμή των προϊόντων αυτών. Η Επιτροπή τονίζει ότι η σύγκριση του μέσου ετήσιου κόστους της ΕΣΚ και της τιμής πώλησης, ανέδειξε ότι οι πελάτες της καλούνταν να καταβάλουν τίμημα που ανέρχεται σε χαμηλό ποσοστό επί του κόστους, ποσοστό το οποίο δεν δύναται να κριθεί ως υπερβολικό. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι λόγω του ότι τα δύο σκέλη της United Brands είναι σωρευτικά, δεν ήταν υποχρεωμένη να εξεταστεί και το δεύτερο, διότι δεν έχει τεκμηριωθεί η ύπαρξη σημαντικής διαφοράς μεταξύ κόστους και τελικής τιμής πωλήσεως, άρα και η ύπαρξη κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης. Διευκρινίζεται ότι, το διττό τέστος της απόφασης United Brands, συμπεριλαμβάνει την σύγκριση κόστους με την τιμή πώλησης και την σύγκριση μεταξύ της τιμολογιακής πολιτικής της δεσπόζουσας επιχείρησης με ανταγωνιστές.

Σύμφωνα με τις γραπτές του θέσεις, ο ΠΟΑ επίσης ισχυρίζεται ότι δεν είναι κατανοητό για ποιο λόγο η Επιτροπή παρουσιάζει για το έτος 2015 στοιχεία μόνο που αφορούν την περίοδο 1/1/2015-26/5/2015.

Η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να ξεκαθαρίσει ότι, σε σχέση με τον εν λόγω ισχυρισμό για παρουσίαση στοιχείων για το έτος 2015 που αφορούν μόνο τη χρονική περίοδο από 01.01.2015 μέχρι 26.5.2015 και όχι για ολόκληρο το έτος, η καταγγελία του ΠΟΑ παραλήφθηκε από την Επιτροπή στις 27/5/2015 και ως εκ τούτου, ο ουσιώδης χρόνος εξέτασης αυτής εστιάστηκε στην περίοδο 1/1/2009, ημερομηνία κατά την οποία ξεκίνησε η ισχυριζόμενη καταχρηστική συμπεριφορά μέχρι τις 27/5/2015.

Επίσης ο ΠΟΑ, στις γραπτές του θέσεις, αναφέρει ότι «η Επιτροπή φαίνεται να αποδέχεται άκριτα τη θέση της ΕΣΚ ότι ο λόγος για τη μειωτική τάση των πωλήσεων της ΕΣΚ σχετίζεται άμεσα με τη οικονομική κρίση που άρχισε το 2011, η οποία εκδηλώθηκε στην Κύπρο κατά τρόπο έντονο το 2013. Σημειώνουμε σχετικά ότι δεν υπάρχει οποιοδήποτε στοιχείο που να αιτιολογεί τη θέση αυτή της ΕΣΚ την οποία άκριτα αποδέχεται η Επιτροπή». Προκειμένου να μπορούσε να γίνει σύνδεση της μείωσης των πωλήσεων της ΕΣΚ με την οικονομική κρίση, θα έπρεπε να υπήρχαν στοιχεία που να έδειχναν γενική μείωση των εισαγωγών/εμπορίας σιτηρών στην Κύπρο. Κατά την άποψη μας, οι φτωχές επιδόσεις των δεικτών περιθωρίων κέρδους της ΕΣΚ δεν οφείλονται σε μακροοικονομικούς παράγοντες, αλλά σε μικροοικονομικούς παράγοντες, π.χ. αναποτελεσματική λειτουργία, υπερβολικά υψηλό κόστος, πλεονάζον προσωπικό, υψηλό εργατικό κόστος.

Το ότι η ΕΣΚ δεν φαίνεται να πραγματοποιεί υπερκέρδη, βάσει των οικονομικών της αποτελεσμάτων, δεν οφείλεται στις χαμηλές τιμές των σιτηρών στην αγορά, αλλά στο αναντίλεκτο γεγονός ότι η ΕΣΚ έχει υπερβολικά υψηλά και μη αποτελεσματικά κόστη.

Επιπλέον, η Επιτροπή φαίνεται να αποδέχεται άκριτα τη θέση της ΕΣΚ ότι προκειμένου να «παραμείνει ανταγωνιστική και για να αυξήσει το μερίδιο αγοράς της μείωσε τις τιμές των σιτηρών πιστεύονται ότι οι πωλήσεις σιτηρών θα αυξηθούν. Παρόλα αυτά οι ποσότητες εμπορευμάτων που πωλήθηκαν όχι μόνο δεν αυξήθηκαν αλλά μειώθηκαν με αποτέλεσμα να μειωθούν σημαντικά τα έσοδα και τα κέρδη».

Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι, είναι ευρέως γνωστό ότι το έτος 2013 ήταν έτος κατά το οποίο σημειώθηκε έντονη οικονομική κρίση στη χώρα και ως εκ τούτου, οι οικονομικοί δείκτες στις πλείστες αγορές είχαν επηρεαστεί αρνητικά. Όπως έχει αναφέρει η Επιτροπή στα προκαταρκτικά της συμπεράσματα, η ΕΣΚ εν καιρώ κρίσης προτίμησε να μειώσει τις τιμές σιτηρών για να παραμείνει ανταγωνιστική, παρόλα αυτά σημειώθηκε μείωση στο κύκλο εργασιών της και στην κερδοφορία της (ως προκύπτει από την καθοδική πορεία των οικονομικών δεικτών). Εάν ευρίσκετο σε θέση όπου οι πωλήσεις της δεν επηρεάζονταν από την κρίση ή από τις τιμές των ανταγωνιστών της, τότε δεν θα είχε κανένα λόγο να μειώσει τις τιμές. Από τον πίνακα 1 της επιστολής της Επιτροπής ημερομηνίας 11/6/2018, διαφαίνεται ότι η μέση τιμή πώλησης ανά προϊόν έχει αυξητική τάση για τα έτη 2009 μέχρι τα έτη 2012 και 2013, ενώ από το έτος 2013 μέχρι το 2015 σημειώνεται μειωτική τάση σε όλα τα είδη σιτηρών.

Η Επιτροπή συμφωνεί με την αναφορά του ΠΟΑ σχετικά με το γεγονός ότι «η ΕΣΚ πραγματοποιεί χαμηλά περιθώρια κέρδους ή/και ζημιές λόγω της αναποτελεσματικής της δομής και λειτουργίας, και κατ' επέκταση του υψηλού και μη αποτελεσματικού κόστους της» καθώς όπως φαίνεται στην επιστολή της Επιτροπής ημερομηνίας 11/6/2018, οι οικονομικοί δείκτες σημείωσαν καθοδική πορεία ή πέραν του [] των άμεσων εξόδων της ΕΣΚ αφορούσε πληρωμές σε μισθούς εργατικού προσωπικού καθώς και ως προς το σύνολο των εξόδων διοικητικής λειτουργίας, το ποσοστό μισθών ωφελημάτων του διοικητικού προσωπικού, κυμαινόταν από 70-86% των εξόδων διοικητικής λειτουργίας (υπέρογκα). Η Επιτροπή σε σχέση με το θέμα, διευκρινίζει ότι ουδέποτε διαφώνησε με τα συμπεράσματα της μελέτης της ΟΧΕΡΑ στην οποία παραπέμπει ο ΠΟΑ ότι, εάν υπάρχει οικονομική δύναμη στην αγορά, τότε τα κόστη μπορεί να είναι ψηλότερα από μία ανταγωνιστική εταιρεία, αλλά ξεκαθαρίζει ότι κάτι τέτοιο δεν αφορά την προκειμένη υπόθεση αφού η ΕΣΚ μετά την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και μετά την τροποποίηση του Κεφ. 68 με το Νόμο 143(Ι)/2004 και την κατάργηση του μονοπωλίου στον τομέα της εμπορίας σιτηρών εντός της Κυπριακής Δημοκρατίας, διατήρησε το προσωπικό και τις εγκαταστάσεις αποθηκευτικών χώρων για σιτηρά που απέκτησε με κρατικούς πόρους πριν από την προαναφερόμενη τροποποίηση του Κεφ. 68.

Ο ΠΟΑ στις γραπτές του θέσεις επίσης υποστηρίζει ότι «σύμφωνα με δηλώσεις των ίδιων των αξιωματούχων της ΕΣΚ το κόστος της ΕΣΚ είναι κατά πολύ υψηλότερο από αυτό των ανταγωνιστικών της επιχειρήσεων, και γενικότερα από αυτό που μπορεί να διατηρηθεί σε μια ανταγωνιστική αγορά μακροχρόνια».

Η Επιτροπή δεν διαφωνεί με την πιο πάνω δήλωση και ήδη έχει αναφερθεί στα προκαταρκτικά της συμπεράσματα ότι η ΕΣΚ έχει υπερβολικά λειτουργικά έξοδα τα οποία όπως διαφάνηκε κατόπιν της εφαρμογής των οικονομικών δεικτών από πλευράς της Επιτροπής αυτά οδήγησαν στην ζημιογόνα πορεία της εταιρείας.

Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι δεν έχει προβεί σε οικονομική ανάλυση των στοιχείων των ανταγωνιστών της ΕΣΚ στην αγορά και ως εκ τούτου δεν δύναται να εκφέρει γνώμη για αυτά. Σημειώνεται ότι οι λόγοι για τους οποίους η Επιτροπή δεν προέβηκε σε ανάλυση των στοιχείων των ανταγωνιστών της ΕΣΚ σχετίζονται κατά πρώτο με το γεγονός ότι βάσει της ανάλυσης στην οποία είχε προβεί σχετικά με τον υπολογισμό των μεριδίων αγοράς της ΕΣΚ και των ανταγωνιστών της, κατέληξε ότι η ΕΣΚ δεν κατέχει δεσπόζουσα θέση σε όλα τα είδη σιτηρών και για όλα τα έτη και κατά δεύτερο στις δύο περιπτώσεις των σιτηρών κριθαριού για κτηνοτροφικούς σκοπούς και αραβόσιπου για κτηνοτροφικούς σκοπούς που συμπέρανε ότι υπήρχε δεσπόζουσα θέση δεν ήταν υποχρεωμένη να εξετάσει και το δεύτερο σκέλος της σύγκρισης μεταξύ της τιμολογιακής πολιτικής της δεσπόζουσας επιχείρησης με ανταγωνιστές, διότι δεν τεκμηριώθηκε η ύπαρξη σημαντικής διαφοράς μεταξύ κόστους και τελικής τιμής πωλήσεως, άρα και ούτε η ύπαρξη κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης.

Τέλος ο ΠΟΑ στις γραπτές του θέσεις εξέφρασε την άποψη ότι η Επιτροπή θα έπρεπε να συγκρίνει τις τιμές των σχετικών προϊόντων στην Κύπρο με τις τιμές άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή και ευρύτερα, που έχουν ομοειδή χαρακτηριστικά, ώστε να μπορεί να υπολογίσει τις διαφορές μεταξύ τους. Αυτό, κατά την άποψη του ΠΟΑ, θα μπορούσε να βοηθήσει την Επιτροπή να καταλήξει σε πιο αξιόπιστα, έγκυρα και σθεναρά συμπεράσματα σε σχέση με την ύπαρξη καταχρηστικής υπερτιμολόγησης.

Η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να ξεκαθαρίσει ότι, η συγκριτική αυτή μέθοδος μεταξύ της τιμής της δεσπόζουσας επιχείρησης με τις τιμές επιχειρήσεως στην ίδια ή σε άλλες αγορές που λειτουργούν ανταγωνιστικά δύναται να εφαρμοστεί μόνο εάν εντοπιστεί ένα κατάλληλο μέτρο σύγκρισης, ο κατάλληλος ανταγωνιστής. Τέτοιοι όμως ανταγωνιστές δεν υφίστανται σε όλες τις αγορές, καθώς κάθε σχετική αγορά κατά κανόνα έχει διαφορές δομές κόστους όπως και διαφορετικές δομές προσφοράς και ζήτησης⁵⁴. Παραταύτα, σημειώνεται ότι στην προκείμενη περίπτωση κάτι τέτοιο δεν ήταν επάναγκες γιατί τα δύο σκέλη της United Brands είναι σωρευτικά και η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη να εξετάσει και το δεύτερο σκέλος της σύγκρισης μεταξύ της τιμολογιακής πολιτικής της δεσπόζουσας επιχείρησης με ανταγωνιστές διότι δεν τεκμηριώθηκε η ύπαρξη σημαντικής διαφοράς μεταξύ κόστους και τελικής τιμής πωλήσεως, άρα και ούτε η ύπαρξη κατάχρησης της δεσπόζουσας θέσης.

Συνοψίζοντας, η Επιτροπή έχοντας μελετήσει ενδελεχώς όλες τις θέσεις της καταγγέλλουσας εταιρείας, έχει ομόφωνα καταλήξει ότι δεν έχουν δοθεί από την καταγγέλλουσα εταιρεία οποιαδήποτε επιπρόσθετα στοιχεία, -πέραν αυτών που βρίσκονται καταχωρισμένα εντός του διοικητικού φακέλου της υπόθεσης και τα οποία η Επιτροπή έχει ήδη επεξεργαστεί, μελετήσει και αναλύσει και κατέληξε σε προκαταρκτικά συμπεράσματα κατά τη συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 9/5/2018, τα οποία να ανατρέπουν τα όσα έχει αποφασίσει στην προαναφερόμενη συνεδρία της.

ΚΑΤΑΛΗΞΗ

Η Επιτροπή καταλήγει ότι, υπό το φως όλων των πιο πάνω αναλυθέντων στοιχείων και αφού συνεκτίμησε και το περιεχόμενο των γραπτών θέσεων του ΠΟΑ επί των προκαταρκτικών συμπερασμάτων της Επιτροπής, η ΕΣΚ δεν καταχράται τη θέση της, κατά παράβαση του άρθρου 6(1)(α) του Νόμου.

Η Επιτροπή καταληκτικά επαναλαμβάνει ότι το περιθώριο κέρδους/ζημιάς εργασιών κυμαίνεται για τα έτη 2009-2015 από -[]% μέχρι []%, με ανώτερο ποσοστό το 2012 στα []%. Επισημαίνεται ότι από το έτος 2013 και έπειτα παρουσιάστηκαν κατ' εξακολούθηση ζημιές.

Τα ετήσια αποτελέσματα της ΕΣΚ, δεικνύουν μια καθοδική πορεία ιδιαίτερα από το έτος 2013 και μετά. Ο κύκλος εργασιών μειώθηκε από €[] το 2009 σε €[] το 2014. Η μικτή ζημιά που σημειώθηκε για το 2009, ανερχόταν σε €[]. Ενώ για το 2010 σημειώθηκε μικτό κέρδος ύψους €[], εντούτοις το έτος 2014 το μικτό κέρδος μειώθηκε σε μόλις €[]. Τα καθαρά αποτελέσματα έδειξαν καθαρή ζημιά για το 2009 €[]. Ενώ για το 2010 σημειώθηκε καθαρό κέρδος ύψους €[], εντούτοις το έτος 2014 σημειώθηκε καθαρή ζημιά ύψους €[].

Επίσης, το μέσο κέρδος/(ζημιά) εργασιών ανά μετρικό τόνο και για τα αντίστοιχα έτη το ποσοστό κέρδους/(ζημιάς) εργασιών από την εμπορία των πιο κάτω σιτηρών, όπως καταγράφηκαν στα Γραφήματα της Επιτροπής ήταν ως εξής:

- Από την εμπορία κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση: (€[], €[], €[], €[], (€[]), (€[]), και (€[]) δηλαδή ([]%), ([]%), ([]%), ([]%), ([]%), ([]%) και ([]%) για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015 αντίστοιχα.
- Από την εμπορία αραβόσιπου για κτηνοτροφική χρήση: €[], €[], €[], €[], (€[]), (€[]) και (€[]) δηλαδή []%, []%, []%, []%, ([]%), ([]%) και ([]%) για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015 αντίστοιχα.
- Από την εμπορία σιταριού για κτηνοτροφική χρήση €[], €[], €[], €[], (€[]), (€[]), και €[] δηλαδή []%, []%, []%, []%, ([]%), ([]%) και []% για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015 αντίστοιχα.
- Από την εμπορία σογιάλευρου για κτηνοτροφική χρήση (€[]), (€[]), €[], €[], (€[]), €[], και (€[]) δηλαδή ([]%), ([]%), []%, []%, ([]%), ([]%) και ([]%) για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015 αντίστοιχα.
- Από την εμπορία ηλιανθόπιπτας για κτηνοτροφική χρήση €[], €[], €[], €[], (€[]), (€[]), και (€[]) δηλαδή []%, []%, []%, []%, ([]%), ([]%) και ([]%) για τα έτη που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 και για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 27 Μαΐου 2015 αντίστοιχα.

⁵⁴ M. Motta and A. D. Streeb, Excessive Pricing in Competition Law: Never say never? σε συλλογικό έργο: «the pros and cons of high prices», 2007, 14, 37.

Επιπλέον, όπως προκύπτει από την ανάλυση εξόδων, φάνηκε ότι υφίσταντο περισσότερα έξοδα διοικητικής λειτουργίας απ' ότι άμεσα έξοδα. Η ΕΣΚ δεν τα ενσωμάτωσε στη τιμή του κάθε είδους σιτηρού, γεγονός το οποίο αποδεικνύεται από την προαναφερθείσα ζημιογόνα πορεία της.
Ως εκ των ως άνω, η Επιτροπή ομόφωνα αποφασίζει να απορρίψει την καταγγελία και να ενημερώσει τα εμπλεκόμενα μέρη για την ως άνω απόφασή της.

ΛΟΥΚΙΑ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
Πρόεδρος της Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού